

Verdelingsrechtvaardigheid door middel van structuur | Tractatus Framework

John Stroh, Director, My Digital Sovereignty Limited

Ga naar de hoofdinhoud

Dit document leest het best als PDF — Download PDF (39 pagina's)

- Distributieve rechtvaardigheid door structuur: een praktijkvoorbeeld op gemeenschapsniveau van de bestendigheid van waarden
 - Samenvatting
 - Sectie 1 — Kader en reikwijdte
 - Sectie 2 — Waardenblijvendheid: de argumentatiestructuur beantwoordt
 - Sectie 3 — Het dorp als voorbeeld
 - Sectie 4 — Het AI-substraat: Village AI als een gesitueerde taallaag Layer
 - Sectie 5 — Op de Maori gebaseerde principes binnen de Tractatus-pluralisme laag
 - Sectie 6 — Het driefunctiemodel als drie plaatsen waar verschuiving plaatsvindt
 - Sectie 7 — Distributieve rechtvaardigheid als gevolg van waardevastheid
 - Sectie 8 — Structurele auditcriteria
 - Sectie 9 — Lacunes
 - Sectie 10 — Open onderzoeksvragen
 - Paragraaf 11 — Methodologie, reikwijdte en zelfrapportage
 - Referenties
 - Auteursrecht en licentie

Distributieve rechtvaardigheid door structuur: een praktijkvoorbeeld op gemeenschapsniveau van waardevastheid

Structurele distributieve rechtvaardigheid: hoe een platform op gemeenschapsniveau waardenbestendigheid implementeert via een constitutionele architectuur op sub-Big-Tech-schaal.

Auteur — John Stroh, directeur, My Digital Sovereignty Limited, Aotearoa Nieuw-Zeeland **ORCID** — 0009-0005-2933-7170 **DOI** — 10.5281/zenodo.19600614
Versie — 1.0 (eerste herziene editie) **Datum van eerste publicatie** — 16-04-2026 **Licentie** — Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal (CC BY 4.0) **Aanbevolen citatie** — Stroh, J. (2026). *Distributieve rechtvaardigheid door structuur: een praktijkvoorbeeld op gemeenschapsniveau van waardenbestendigheid*. Versie 1.0. My Digital Sovereignty Limited, Aotearoa Nieuw-Zeeland. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19600614>. Gepubliceerd op <https://agenticgovernance.digital/whitepapers/distributive-equity.html>. ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2933-7170>. Gelicentieerd onder CC BY 4.0. **Corresponderende auteur** — john.stroh@mysovereignty.digital

Ook beschikbaar in: English · Deutsch · Français · Nederlands · Te reo Māori

Download PDF: EN · DE · FR · NL · MI

DOI: 10.5281/zenodo.19600614 · **ORCID:** 0009-0005-2933-7170

Status. Dit artikel is niet peer-reviewed. De auteur is geen rechtsgeleerde. Het is een documentaire casestudy opgesteld door de beheerder van het platform dat erin wordt beschreven, geschreven om de structurele en constitutionele verplichtingen van het platform begrijpelijk te maken voor een onderzoeksprogramma dat analytische instrumenten ontwikkelt voor de welzijnskwesties waarop die verplichtingen betrekking hebben.

Samenvatting

Een reeks recente juridische studies stelt dat digitale platforms een specifieke vorm van macht uitoefenen — *ecosysteemmacht* — die gelijktijdig via drie rollen werkt: als poortwachters van het platform, als wetgevers van de relaties binnen hun ecosystemen, en als contractuele actoren die deelnemen aan de transacties waarover zij beslissen.¹ Aangrenzend werk stelt *distributieve rechtvaardigheid*, de eerlijke verdeling van welvaart over alle deelnemers aan het ecosysteem, voor als een mogelijke aanvullende overweging voor de handhaving van het mededingingsrecht wanneer die deelnemers niet gelijkelijk worden bediend door de traditionele analyse van het mededingingsrecht.²

Dit artikel documenteert één concreet voorbeeld: een platform op gemeenschapsschaal platform (*Village*, beheerd door My Digital Sovereignty Ltd, Aotearoa Nieuw-Zeeland) waarvan de structurele toezeggingen de uitvoering zijn van een eerdere theoretische toezegging — dat de welvaartspathologie die in het onderzoeksprogramma is geïdentificeerd, het best kan worden begrepen als een *waardenverschuivingspathologie*, en dat structurele architectuur het mechanisme is waarmee de verklaarde waarden van een platform voldoende bestendig kunnen worden gemaakt om die verschuiving te weerstaan.

Het artikel situeert de structurele verbintenissen van Village binnen het *Tractatus-kader* dat ze heeft voortgebracht — een constitutionele architectuur gegrondvest op Wittgensteins onderscheid tussen het zegbare en het onzegbare, Berlins waardepluralisme, Ostroms polycentrische bestuur, Alexanders principes van levende systemen, en de kaders van inheemse gegevenssoevereiniteit — en stelt dat de overlap tussen het werk van Village en het juridisch-academische onderzoeksprogramma zich op het niveau van de waarden bevindt, en niet alleen op het structurele niveau. Beide zijn reacties op dezelfde zorg: dat platformmacht, indien aan zichzelf overgelaten, zal worden uitgeoefend ten koste van het welzijn van deelnemers aan het ecosysteem wier welzijn de markt niet verdedigt. Het antwoord van Village is een architectuur waarin waarden worden afgedwongen door de code van het platform in plaats van te worden gepropageerd in de marketing van het platform.

De auteur is directeur van een eenmansbedrijf, geen juridisch wetenschapper. De bijdrage van dit artikel is eerder documentair dan theoretisch: het biedt het onderzoeksprogramma één casus, rijk aan primaire bronnen, om te beoordelen, te bekritisieren, uit te breiden of te verwerpen.

Deel 1 — Kader en reikwijdte

Het onderzoeksproject '*Taming Ecosystem Power of Platforms through Contract and Competition Law*' aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Antwerpen, uitgevoerd onder leiding van hoofdonderzoeker Jan Blockx en gefinancierd door de Onderzoeksstichting – Vlaanderen, heeft een op ecosystemen gebaseerd juridisch model voorgesteld en ontwikkeld voor de specifieke vormen van macht die platforms uitoefenen binnen de ecosystemen die zij hosten.³ De centrale analytische zet van het project is om het platform niet te behandelen als een enkele actor met marktmacht, maar als een actor die drie gelijktijdige en soms conflicterende functies vervult: als poortwachter die de toegang tot het ecosysteem bepaalt; als wetgever die de regels opstelt die de deelnemers binnen het ecosysteem regelen; en als contractuele actor die partij is bij de transacties die door die regels worden geregeld. De auteur van dit artikel beschouwt het driefunctiemodel als de primaire analytische lens van het artikel en erkent het Blockx-project als het kader voor het onderzoek.

Een afzonderlijke maar verwante bijdrage stelt *distributieve rechtvaardigheid* voor als een analytische uitbreiding: het welzijn dat door een ecosysteem wordt gegeneerd, moet niet alleen worden beoordeeld op totale omvang, maar ook op de wijze waarop het wordt verdeeld onder de groepen belanghebbenden waaruit het ecosysteem bestaat, met bijzondere aandacht voor groepen waarvan de positie in het ecosysteem asymmetrisch is en waarvan het welzijn het meest kwetsbaar is voor de interne prijsstelling en contractuele hefbomen van het platform.⁴ Dat voorstel schrijft geen specifieke remedie voor; het identificeert een lacune in het bestaande mededingings-, contract- en consumentenrecht waar de

interne welvaartsverdeling onvoldoende aan de orde komt en stelt distributieve rechtvaardigheid voor als een mogelijke overweging om deze lacune te dichten.

De auteur van dit artikel is een bedrijfsdirecteur die als enige oprichter de afgelopen twee jaar heeft gewerkt aan het opzetten van het in paragraaf 3 beschreven platform en het in paragraaf 2 beschreven theoretische kader. De auteur heeft geen opleiding in EU-mededingingsrecht genoten en pretendeert niet op gelijke voet te staan met het hierboven genoemde onderzoeksprogramma. Het artikel is een documentaire bijdrage: één uitgewerkt voorbeeld, opgesteld door de beheerder van het platform dat het documenteert, aangeboden aan de juridisch-academische gemeenschap op voorwaarde dat de gemeenschap haar eigen beoordelingsbevoegdheid uitoefent.

Wat het artikel is. Een documentatie van de openbare structurele en constitutionele verbintenissen van één platform; een argument dat die verbintenissen de uitvoering zijn van een eerdere theoretische positie over de hardnekkigheid van waarden in organisatorische vorm; een vertaling van dat standpunt naar het driefunctiemodel en het kader van distributieve rechtvaardigheid; een onthulling van wat nog niet wordt afgedwongen en wat afhankelijk is van de goede trouw van de oprichter; een uitnodiging aan de juridisch-academische gemeenschap om te beoordelen of de documentaire benadering iets nuttigs biedt voor het onderzoeksprogramma, en zo ja, wat.

Wat het artikel niet is. Een algemene theorie over platformbeperkingen; een bewering dat het platform distributieve rechtvaardigheid heeft “opgelost”; een tegenstelling tot bestaande juridische wetenschap; een marketingstuk voor het platform, de exploitant ervan of enig daarmee geassocieerd commercieel belang; een voorstel voor handhaving door toezichthouders of wetswijziging; een peer-bijdrage aan het onderzoeksprogramma dat het citeert.

Methode. De feitelijke beweringen van het artikel over het platform zijn verifieerbaar aan de hand van de openbare bronnen die in paragraaf 8 worden aangehaald. De theoretische beweringen zijn gebaseerd op de gepubliceerde filosofische grondslagen van het Tractatus-raamwerk⁵⁶ en in de analyses van waardeverschuivingen en missieverschuivingen die de exploitant heeft gepubliceerd in de artikelenreeks AI Governance for Communities.⁷⁸ Wanneer de auteur gebruik heeft gemaakt van AI-ondersteunde redactie, wordt die ondersteuning vermeld; de auteur neemt de volledige verantwoordelijkheid voor elke bewering en staat open voor correcties.

Sectie 2 — Waardevastheid: de argumentatiestructuur beantwoordt

2.1 Het kiem inzicht en de intellectuele oorsprong ervan

Het theoretische standpunt dat in dit artikel wordt uiteengezet, is niet voortgekomen uit een enkele ingeving. Het is ontstaan gedurende een periode van ongeveer twee jaar waarin de auteur, onder de werknaam *Sy.Digital*, zich al vóór het bestaan van het Village-platform bezighield met organisatievormen en digitale soevereiniteit. Twee documenten in dat corpus verankeren het standpunt in gedateerde vorm. Het eerste, *Sy.Digital Core Values and Principles* (STR-VAL-0001, 29 maart 2025), formuleerde een enkele samenhangende reeks organisatorische waarden — waaronder soevereiniteit, transparantie, gemeenschap en progressieve implementatie — samen met een bestuurskader (STR-GOV-0002, 31 maart 2025) dat trachtte alle organisatorische activiteiten op die ene reeks af te stemmen. Het tweede, *Agentic Organizational Structure: A New Paradigm for Digital Sovereignty* (STO-INN-0002, 22 april 2025), zette de volgende stap. Daarin werd betoogd dat “*traditionele organisatorische hiërarchieën waren ontworpen rond kennisbeheersing als primair organisatieprincipe*”, dat “*wanneer kennis niet langer schaars is maar universeel toegankelijk via AI-ondersteuning, het fundamentele uitgangspunt van hiërarchische organisatie wegvalt*”, en werd een structuur met vier kwadranten voorgesteld, georganiseerd rond tijdshorizonten en informatiepersistentie in plaats van kennisbeheersing. De tiende sectie was getiteld *Beyond Bureaucracy*.⁹

De samenvatting van de auteur van het onderliggende inzicht, vastgelegd een jaar later in een niet-verzonden concept van een subsidieaanvraag in maart 2026, luidt volledig: “*Het project werd geïnspireerd door het besef dat de belangrijkste impact van AI op organisaties op korte termijn zou betekenen dat Max Weber niet langer relevant was. De waarde van een organisatie kon niet langer berusten op hiërarchieën van kennis en vaardigheden.*”¹⁰ Dit inzicht was hetzelfde inzicht dat STO-INN-0002 een jaar eerder had ontwikkeld zonder Weber direct te noemen. Dit artikel is het eerste dat het argument in Webers eigen bewoordingen uiteenzet en het in een juridisch-academisch kader plaatst.

Max Webers organisatietheorie, het meest volledig verwoord in het postuum gepubliceerde *Werk Wirtschaft und Gesellschaft* (1922), situeerde organisatorische legitimiteit in de rationeel-juridische verdeling van expertise: de bureaucratische vorm organiseert gespecialiseerde kennis in hiërarchieën van autoriteit waarvan de beslissingen worden gelegitimeerd door de expertise die de hiërarchie belichaamt. Bureaucratie is efficiënt omdat de top de richting bepaalt, de middelste lagen de koers vertalen naar procedures, en de uitvoerende medewerkers de procedures uitvoeren onder toezicht. Elk niveau voegt waarde toe omdat elk niveau over kennis beschikt die het niveau eronder niet heeft. Kennisasymmetrie zorgt voor de coördinatie die hiërarchisch gezag functioneel maakt. Een eeuw lang was de Weberiaanse vorm het dominante model voor

grote organisatorische activiteiten in zowel de overheid, de industrie, het onderwijs als de bedrijfsstructuur van het platformtijdperk.

Grote taalmodellen die zijn getraind op tekst op internetschaal hebben in de praktijk de kennisasymmetrie waarop de Weberiaanse vorm berust, aanzienlijk tenietgedaan. Een medewerker aan de basis van een hiërarchie heeft nu op verzoek toegang tot inhoud op expertniveau op elk domein waar de hiërarchie zich ooit omheen organiseerde. De top kan strategieën opstellen met de snelheid van een senior medewerker. De tussenlagen, waarvan de functie was om richting om te zetten in procedure, ontdekken in hoog tempo dat een groot deel van die vertaaltaak nu geautomatiseerd kan worden. De hiërarchische ordening van kennis en vaardigheden die Weber aangewezen heeft als de bron van bureaucratische legitimiteit, vervult niet langer de coördinerende rol die zij ooit had.

Er moet een vervangend mechanisme voor in de plaats komen. Wat traditionele organisaties al lang beweren dat in de plaats zou komen — waarden, missie, doel, cultuur — heeft historisch gezien gefaald. Uitgesproken waarden drijven af onder personeelwisselingen, marktdruk, concurrentie en de geleidelijke erosie die optreedt wanneer niemand toezicht houdt op de afstand tussen wat de organisatie zegt te zijn en wat ze doet. Deze faalwijze is zo bekend in de organisatiepraktijk dat ze spreekwoordelijk is geworden: “*uiteindelijk werden ze wat ze juist wilden vervangen.*” Village’s eigen gepubliceerde analyses documenteren deze faalwijze onder de kop *Mission Drift Through Technology Adoption*¹¹ en *Weerstand bieden tegen afwijking naar wereldwijde internetsnormen*,¹² en komen in beide gevallen tot dezelfde observatie: verklaarde waarden eroderen onder technologische en marktdruk tenzij er een mechanisme is waarmee ze kunnen blijven bestaan. Weber’s theorie biedt dat mechanisme niet; dat hoefde ook niet, omdat de kennishierarchie daarvoor zorgde. In de post-kennishierarchie-situatie is een vervanging nodig.

2.2 Wat 'waardenbestendigheid' betekent, en de verschuiving van monolithische naar pluralistische waarden

Dit artikel gebruikt *de term 'waardenbestendigheid'* om de eigenschap aan te duiden die een organisatie heeft wanneer haar verklaarde waarden structureel bestand zijn tegen afwijkingen. Een organisatie heeft waardenbestendigheid als de mechanismen waarmee zij acties coördineert, conflicten oplost en deelnemers verantwoordelijk houdt, zelf structureel gebonden zijn aan haar verklaarde waarden, zodat afwijken van de verklaarde waarden het doorbreken van de structuur zou vereisen in plaats van het herinterpreteren van een beleidsdocument. De bewering is niet cultureel — het gaat niet om wat de leden van de organisatie geloven — maar structureel: om wat de architectuur van de organisatie gemakkelijk, moeilijk en onmogelijk maakt.

Het concept is onomstreden zodra het wordt geformuleerd, en de kracht ervan vloeit voort uit de constatering dat de meeste hedendaagse platforms

er niet over beschikken. Een platform waarvan de waarden bestaan in een marketingdocument, een gedragscode of een gepubliceerde missieverklaring – terwijl de code afdwingt wat optimaal is voor betrokkenheid, omzet of groei – heeft geen waardentrouw. De verkondigde waarden kunnen afwijken zodra ze commercieel ongemakkelijk worden, en die afwijking zal niet zichtbaar zijn voor de deelnemers totdat de pathologie die het onderzoeksprogramma diagnosticeert al aan de gang is.

De verschuiving van monolithische naar pluralistische waarden.

Het eerdere werk van de auteur was gericht op de consistentie van waarden binnen een ander conceptueel kader. De hierboven geciteerde Sy.Digital-governancedocumenten van maart-april 2025 trachtten één samenhangende reeks organisatorische waarden te waarborgen tegen afwijkingen door middel van het mechanisme van een *waardenafstemmingskader* — in wezen een rubriek die een uniforme reeks waarden in kaart bracht aan de hand van waarneembare indicatoren in de hele organisatorische activiteit, zodat één enkel waardenkader in de loop van de tijd stabiel kon worden gehouden. De intuïtie achter dat kader is bekend in de laatmoderne organisatiepraktijk en is gebaseerd op een diagnose die is ontwikkeld in een omvangrijk corpus van wetenschappelijk onderzoek: dat de culturele en institutionele verschuiving van gemeenschappelijke naar individualistische waarde-kaders in de afgelopen twee eeuwen — wat Alasdair MacIntyre beschrijft als de fragmentatie van het morele discours onder de omstandigheden van de laatmoderne tijd,¹³ wat Charles Taylor identificeert als atomisme als een culturele toestand in plaats van een natuurlijke,¹⁴ wat Robert Bellah en collega's beschrijven als de spanning tussen individualisme en gemeenschap in laatmoderne samenlevingen,¹⁵ wat Robert Putnam empirisch aantoonde als de afname van sociaal kapitaal,¹⁶ wat Michael Sandel beschrijft als de procedurele republiek die inhoudelijke gemeenschapsgoederen verdringt,¹⁷ en wat het werk van Thomas Piketty over kapitaalconcentratie op de lange termijn suggereert, heeft bijbehorende economische gevolgen¹⁸ — heeft geleid tot een situatie waarin de rechten en belangen van gemeenschappen, in tegenstelling tot de rechten en belangen van de rijkste individuele deelnemers, steeds moeilijker te verdedigen zijn geworden via alleen markt- of contractmechanismen. De auteur doet geen poging om uitspraak te doen in dat substantiële wetenschappelijke debat. Dit artikel behandelt het als achtergrond context voor een beperktere observatie: het vroege werk van Sy.Digital probeerde op deze situatie te reageren door één enkele organisatorische waardenset stabiel te houden tegen afdrijving, alsof het juiste antwoord op waarde-erosie een betere afstemming op een unitair kader was.

Het besef halverwege de evolutie. Het cruciale besef dat uiteindelijk het Tractatus-kader hervormde, was dat de reactie met één enkel kader zelf een misvatting was. De diepere stelling — ontleend aan Isaiah Berlins volwassen uiteenzetting over waardenpluralisme, het meest expliciet in zijn lezing uit 1988, *The Pursuit of the Ideal*¹⁹ — is dat de pluraliteit van echte menselijke waarden geen belemmering vormt voor een coherent waardensysteem maar een

voorwaarde is voor het menselijk leven als zodanig. Berlins visie, ontwikkeld in *Four Essays on Liberty*²⁰ en bevestigd in het latere essay, is dat de zoektocht naar één enkel harmonieus waardensysteem zowel een filosofische dwaling is (omdat echte goederen soms onvergelijkbaar zijn) als een historisch gevaar (omdat monolithische waardensystemen onder druk neigen naar dwang). John Gray's interpretatieve studie van Berlin werkt deze lezing verder uit: dat pluralisme voor Berlin geen relativisme is, noch een tweede keus ten opzichte van de zoektocht naar een verenigd moreel kader, maar de voorwaarde waaronder een werkelijk menselijk leven mogelijk is.²¹ Volgens deze visie zijn pluralistische waarden geen kenmerk dat moet worden ingepast in een organisatie die is ontworpen voor iets anders. Ze vormen de basis van het bestaan van de organisatie.

Het praktische gevolg voor het Tractatus-raamwerk was dat de 'waardevastheid' niet kon worden bereikt door één enkele waardenset stabiel te houden. Het moest worden bereikt door meervoudige waarden open te houden — door structureel te voorkomen dat het platform de meervoudigheid samenvouwt tot één enkele hiërarchie, hetzij door betrokkenheidsoptimalisatie, procedurele homogenisering, of de opgebouwde druk van competitieve imitatie. De architecturale taak verschoof van “hoe stabiliseren we onze waarden?” naar “hoe houden we meervoudige waarden in de loop van de tijd echt meervoudig?” Paragraaf 2.3 beschrijft het antwoord van het Tractatus-raamwerk op het geherformuleerde probleem, en paragraaf 2.4 beschrijft de drielaagse constitutionele architectuur waarin het antwoord wordt geïmplementeerd.

2.3 Het Tractatus-raamwerk als een manier om waarden te verankeren

De waardevastheid van Village wordt geïmplementeerd door een constitutionele architectuur die het *Tractatus-raamwerk* wordt genoemd. De naam verwijst bewust naar Wittgensteins *Tractatus Logico-Philosophicus* (1921). Het raamwerk is gedocumenteerd in de gepubliceerde filosofische materialen van de exploitant,^{22,23} en de filosofische grondslagen zijn ontleend aan vijf tradities die een eeuw en een halfroond van elkaar gescheiden zijn: het onderscheid tussen het zegbare en het onzegbare van Wittgenstein, het waardepluralisme van Isaiah Berlin, het onderzoek naar polycentrisch bestuur en commons van Elinor Ostrom, het werk over patroontaal voor levende systemen van Christopher Alexander, en de Maori-kaders voor gegevenssoevereiniteit zoals verwoord door Te Mana Raraunga en de Global Indigenous Data Alliance.

Van Wittgenstein: de epistemische grens. Stelling 7 van de *Tractatus Logico-Philosophicus* — “Waarover men niet kan spreken, daarover moet men zwijgen” — is geen advies tot berusting. Het is een epistemische verbintenis: sommige dingen kunnen worden gesystematiseerd en andere niet, en het door elkaar halen van beide leidt tot onzin. Het Tractatus-raamwerk neemt deze verbintenis architectonisch over. Technische optimalisaties, patroonherkenning, informatieverzameling, metingen — deze behoren tot het domein van het zegbare, en de AI-systemen van het platform mogen autonoom handelen binnen

dat domein. Waardenhiërarchieën, culturele protocollen, rouwverwerking, strategische koersbepaling, het oplossen van onvergelykbare goederen — deze behoren tot het onzegbare, en de AI-systemen van het platform mogen hier niet autonoom op handelen. De grens wordt niet afgedwongen door beleidsdocumenten, maar door code: een BoundaryEnforcer-service classificeert elk type beslissing en blokkeert AI zodat deze niet autonoom kan handelen op iets buiten het technische domein.²⁴

Uit Berlijn: waardenpluralisme als voorwaarde voor het menselijk leven. De centrale stelling van Isaiah Berlin, uitgewerkt in *Two Concepts of Liberty* (1958) en *Four Essays on Liberty* (1969) en het meest expliciet herhaald in *The Pursuit of the Ideal* (1988), is dat echte menselijke waarden pluralistisch zijn, soms onvergelykbaar en vaak met elkaar in conflict, en dat de poging om ze terug te brengen tot één enkel harmonieus systeem zowel filosofisch onjuist als historisch gevaarlijk is.²⁵²⁶ Zoals de auteur Berlin begrijpt, en zoals John Gray's interpretatieve studie deze lezing verder uitwerkt,²⁷ is waardepluralisme geen relativisme. Het is geen tweede keus die wordt gemaakt wanneer een verenigend kader ongrijpbaar blijkt. Het is de antropologische voorwaarde waaronder de keuzes die het menselijk leven herkenbaar menselijk maken, überhaupt begrijpelijk worden. Een wezen voor wie elke waarde tegen elke andere op één enkele weegschaal zou kunnen worden afgewogen, zou geen keuzes maken in de zin waarin mensen die maken; een leven waarin zich nooit een echte afweging tussen goederen zou voordoen, zou niet herkenbaar een menselijk leven zijn. Meervoudige waarden zijn, volgens deze interpretatie, wat mensen menselijk houdt.

De implicatie voor AI-governance is direct. *Geen enkele objectieve functie lost conflicten tussen onvergelykbare waarden op.* Elk systeem dat beweert te “optimaliseren” over dergelijke waarden heen is niet neutraal — het legt een verborgen hiërarchie op, en die verborgen hiërarchie zal afdrijven in de richting van wat het gemakkelijkst te meten is. Het Tractatus-raamwerk neemt Berlins toewijding over in drie specifieke architecturale vormen. Ten eerste erkent het zes onherleidbaar verschillende morele kaders — deontologisch, consequentialistisch, deugdethisch, zorgethisch, communautaristisch en inheems relationeel — en weigert het conflicten daartussen algoritmisch op te lossen, maar legt het in plaats daarvan elk conflict voor aan een menselijke besluitvormer, samen met een transparante beschrijving van wat elk kader zou aanbevelen en wat elke keuze zou opofferen.²⁸ Ten tweede past het asymmetrische bewijslasten toe op waardegeladen veranderingen: een verandering die een veiligheidsdrempel aanscherpt, vereist slechts 60% betrouwbaarheid, terwijl een verandering die deze versoepelt 85% betrouwbaarheid vereist, op grond van het feit dat de gevolgen van fouten niet symmetrisch zijn over waardedimensies heen en de kosten van valse negatieven de kosten van valse positieven overstijgen wanneer waarden op het spel staan.²⁹ Ten derde, en het belangrijkste voor de in paragraaf 2.2 geschetste interpretatie na de ommezwaai, behandelt het het behoud van waardevariatie als een Layer 1- invariantie op zich — het platform mag de variatie niet op enigerlei wijze samenvoegen tot één enkele

hiërarchie, met inbegrip van de indirecte middelen van optimalisatie gericht op betrokkenheid, omzet of groeicijfers die, na verloop van tijd, de samenvoeging stilzwijgend zouden bewerkstelligen.

Van Ostrom: polycentrisch bestuur en geneste ondernemingen. Elinor Ostroms Nobelprijswinnende onderzoek in *Governing the Commons* (1990) toonde aan dat gemeenschappen gedeelde hulpbronnen effectief beheren door middel van polycentrisch bestuur — meerdere onafhankelijke gezagscentra die opereren zonder hiërarchische ondergeschiktheid, met duidelijke grenzen, regelingen voor collectieve keuzes, toezicht, graduele sancties, conflictoplossing en geneste ondernemingen.³⁰ Het Tractatus-raamwerk neemt deze toewijding over door het bestuur van Village te structureren als een *drielaagse constitutionele architectuur* waarin universele principes op platformniveau, gemeenschapsgrondwetten op huurdersniveau en persoonlijke voorkeuren op ledenniveau elk opereren onder duidelijk gedefinieerde bevoegdheden en in elkaar genest zijn zonder de lagere lagen te onderwerpen of uit te wissen. Sectie 2.4 beschrijft de architectuur in detail.

Van Alexander: structurele integriteit als waarden integriteit. Christopher Alexanders werk over patroontalen en architectuurtheorie (*A Pattern Language*, 1977; *The Nature of Order*, 2002–2004) stelt dat levende systemen structurele eigenschappen vertonen die voortkomen uit aandacht voor hoe delen zich verhouden tot het geheel, en dat deze eigenschappen niet bereikt kunnen worden door top-down planning.³¹ Vijf van Alexanders principes zijn in het Tractatus-raamwerk vastgelegd als benoemde regels: *Deep Interlock* (componenten coördineren via wederzijdse validatie in plaats van geïsoleerde goedkeuring), *Structure-Preserving Transformation* (veranderingen behouden de essentiële structuur), *Gradients Rather Than Boundaries* (levende systemen werken op basis van intensiteitsgradiënten in plaats van binaire schakelaars), *Living Process* (het raamwerk evolueert vanuit operationele ervaring in plaats van vooraf bepaalde specificaties), en *Not-Separateness* (bestuur is ingebed in de architectuur, niet achteraf eraan vastgeplakt).³² De laatste hiervan is draagkrachtig voor het argument van de 'values-stickiness'. Aangekoppeld bestuur kan onder druk worden omzeild; ingebed bestuur kan dat niet, omdat de structuur waarbinnen het platform functioneert zelf het bestuur is. Dit is 'values stickiness' geformuleerd als een architectonisch principe.

Uit Te Ao Māori: kaitiakitanga en rangatiratanga. Inheemse kaders voor gegevenssoevereiniteit, met name de principes van Te Mana Raraunga en de CARE-principes voor inheems gegevensbeheer,³³³⁴ bieden een volledig overzicht van de relatie tussen data, gemeenschap en autoriteit die de andere vier tradities op zichzelf niet bieden. Gegevens over een gemeenschap behoren toe aan die gemeenschap — niet aan een platform, niet aan een onderzoeker, niet aan een overheid. De gemeenschap oefent rangatiratanga (zelfbeschikking) uit over haar eigen gegevens; het platform oefent kaitiakitanga (voogdij) uit — een fiduciaire verplichting om te beschermen, niet om te bezitten.³⁵ Het Tractatus- raamwerk neemt deze toewijding architectonisch over: isolatie van

tenants, door de gemeenschap gecontroleerd bestuur en soevereine hosting op infrastructuur buiten de jurisdictie van de VS zijn geen technische keuzes die toevallig aansluiten bij inheemse gegevenssoevereiniteit. Het zijn implementaties van rangatiratanga als een ontwerpvariantie.

2.4 De drielaagse constitutionele architectuur

Het Tractatus-raamwerk wordt bij Village geïmplementeerd via een constitutionele architectuur met drie lagen, waarin elke laag is gebonden aan de laag erboven en de laag eronder beperkt.³⁶

Laag 1 — Universele platformprincipes (onveranderlijk). Bepaalde verplichtingen zijn hard gecodeerd en kunnen niet worden overschreven door een tenant, beheerder of gebruiker. Deze omvatten isolatie van tenantgegevens, afgedwongen op de laag voor gegevenstoegang; het recht van elk lid om op elk moment met zijn gegevens te vertrekken; toestemmingsvereisten voor gegevensgebruik; geen opgelegde waardehiërarchie tussen gemeenschappen; en het principe van niet-gescheidenheid zelf — governance is ingebed in de architectuur, niet toegepast als een filter. Dit zijn geen beleidsregels die via een governanceproces kunnen worden gewijzigd. Het zijn structurele beperkingen die bepaalde categorieën van overtredingen architectonisch onmogelijk maken.

Laag 2 — Constitutionele principes van de tenant (aanpasbaar binnen Laag 1). Elk Village definieert zijn eigen grondwet binnen de grenzen die door Laag 1 zijn vastgesteld: de toon en communicatiestijl, de normen voor inhoudsmoderatie, het besluitvormingsmodel (consensus, meerderheid, gedelegeerd), de instellingen voor privacy en transparantie, zijn culturele protocollen, zijn grenzen voor AI-ondersteuning. Deze laag belichaamt het waardepuralisme van Berlijn in de praktijk: verschillende gemeenschappen hebben legitiem verschillende waarden, en het platform houdt rekening met die diversiteit in plaats van homogeniteit op te leggen. Een gezinsdorp en een natuurbeschermingsdorp bedienen verschillende soorten gemeenschappen en zijn anders samengesteld omdat hun waarden verschillend zijn. Het platform beschouwt dat verschil niet als een fout die moet worden opgelost; het beschouwt het als de primaire verdeling van autoriteit in het systeem.

Laag 3 — Persoonlijke voorkeuren van leden (individueel). Individuele leden configureren hun eigen voorkeuren binnen de grenzen van de grondwet van hun gemeenschap: meldingsfrequentie, taalvoorkeuren, niveaus van AI-ondersteuning, standaardinstellingen voor privacy voor hun eigen inhoud. De voorkeuren van laag 3 wijken af van de gemeenschapsnormen van laag 2, die weer afwijken van de universele principes van laag 1. Laag 3 biedt ook ruimte aan een gedocumenteerd systeem van dertien wijsheidstradities (Simone Weil over aandacht, stoïcisme, zorgethiek, confucianisme, boeddhisme, Ubuntu, jodendom, islam, Maori en andere) die bepalen *hoe* AI-ondersteuning wordt vormgegeven en geleverd, zonder ooit de structurele beschermingsmechanismen van laag 1 en 2 te overschrijven.³⁷

De architectuur maakt de vasthoudendheid van waarden operationeel. Een afwijking veroorzakende druk — een commerciële prikkel om privacy te verminderen, een personeelwisseling waarbij een oprichter wordt vervangen door een op betrokkenheid geoptimaliseerde opvolger, of een concurrerende imitatie die het platform in de richting van Silicon Valley-standaarden duwt — kan zich niet uiten als een beleidswijziging die de code ongewijzigd laat. Om af te wijken, moet het platform Laag 1 wijzigen, en Laag 1 is hardgecodeerd. Een platform dat wil afwijken van zijn toezeggingen heeft drie opties: de code wijzigen, de code forken en een ander platform exploiteren, of de beperking accepteren. De eerste is publiekelijk zichtbaar; de tweede is een uitweg; de derde is het beoogde resultaat. De architectuur maakt afwijken niet metafysisch onmogelijk. Het maakt afwijken zichtbaar, kostbaar en traceerbaar — wat het maximale is dat een structurele verbintenis kan doen.

2.5 Waarom dit van belang is voor het onderzoeksprogramma

Het Blockx-onderzoeksprogramma diagnosticeert de welzijnsopathie die ontstaat wanneer platformmacht wordt uitgeoefend tegen de belangen in van ecosysteemdeelnemers die daar geen marktverdediging tegen hebben. Het driefunctiemodel is een hulpmiddel om te lokaliseren *waar* de pathologie wordt geproduceerd: bij de poortwachtersfunctie (extractieve prijsstelling, lock-in), bij de wetgeverfunctie (eenzijdig opstellen van regels zonder inspraak van deelnemers), bij de contractuele-actor functie (belangenconflict als zowel partij als regelgever). Li's uitbreiding met distributieve rechtvaardigheid stelt vragen over de resulterende welvaartsverdeling en stelt een aanvullende overweging voor bij antitrustanalyse.

Deze paper stelt dat de pathologie die deze analyses identificeren het best begrepen kan worden als *het voorspelbare gevolg van waardendrift in een post-Weberiaanse organisatievorm*. De drie functies zijn de drie plaatsen waar drift zich manifesteert; de distributieve ongelijkheid is het fenomeen dat drift voortbrengt. Het onderzoeksprogramma ontwikkelt een analytisch antwoord. Village ontwikkelt een architectonisch antwoord. De twee projecten delen dezelfde zorg — dat platformmacht moet worden ingeperkt door waarden die verder gaan dan marktefficiëntie — en ze ontwikkelen verschillende mechanismen voor die beperking. De overlap bevindt zich op het niveau van de waarden, niet alleen op het structurele niveau. De structurele toezeggingen die in paragraaf 3 (het platform) en 4 (het AI-substraat) worden gedocumenteerd, samen met de koppelingen in paragraaf 6 en 7 en de auditcriteria in paragraaf 8, vormen niet de stelling van dit artikel. Ze zijn de uitvoering van de stelling. De stelling is dat de consistentie van waarden als architectuur haalbaar is, dat het Tractatus-raamwerk van Village een dergelijke architectuur is, en dat op het niveau van sub-Big-Tech-gemeenschappen de architectuur controleerbaar is aan de hand van artefacten uit primaire bronnen, zonder dat het platform vertrouwelijke commerciële informatie openbaar hoeft te maken.

Paragraaf 3 — Village als casus

Dit hoofdstuk documenteert de reikwijdte, schaal en architecturale toezeggingen van het platform met de specificiteit die een lezer nodig heeft om het uitgewerkte voorbeeld te beoordelen. De hier beschreven toezeggingen zijn de uitvoering van het Tractatus-raamwerk uit hoofdstuk 2. Elk daarvan is verifieerbaar aan de hand van het openbare artefact dat in hoofdstuk 8 wordt aangehaald.

3.1 Schaal, reikwijdte en fase

Village richt zich bewust op een publiek buiten de grote techbedrijven. Elke community heeft een architectonische limiet van maximaal 200 leden; de startconfiguratie is 25 leden en om uit te breiden naar 200 is een expliciet extra abonnement vereist. Communities met meer dan 200 leden worden aangeraden om een bilaterale federatie aan te gaan met andere Villages in plaats van onbeperkt te groeien binnen één enkele tenant.³⁸ Het artikel doet geen uitspraken over de toepasbaarheid van Village op platformschaal die groter is dan de limiet van 200 leden per community; het is een uitgewerkt voorbeeld op community-schaal, niet op platformschaal in de zin van Big Tech. Het plafond van 200 leden is op zichzelf al een verbintenis tot het vasthouden aan waarden: het platform kan geen knooppunt voor een groot netwerk worden omdat het structureel weigert om een enkele gemeenschap voorbij dat plafond te laten groeien, en de door schaalgrootte gedreven druk die grotere platforms naar uitbuitende praktijken duwt, is structureel niet beschikbaar voor Village.

Het platform ondersteunt momenteel twaalf producttypes — gemeenschap, familie, whānau, bestuur, commissie, lidmaatschap, bedrijf, bisschoppelijk, carpool, natuurbehoud, diaspora en clubs — die elk de interface-terminologie, standaardbestuursstructuren en de nadruk op functies herconfigureren via een terminologiesysteem dat op één enkele codebase draait. De implicatie voor een waardenanalyse is dat de distributieve toezeggingen van Village worden gedaan op het architecturale niveau, niet per product. Een whānau-dorp en een natuurbeschermingsdorp worden bediend door dezelfde Layer 1-invarianten, de zelfde toezegging voor vaste prijzen en dezelfde constitutionele zelfbindende afspraken. Het pluralisme bevindt zich op Layer 2.

De werkmaatschappij is My Digital Sovereignty Ltd, een door één oprichter opgerichte Nieuw-Zeelandse besloten vennootschap. De oprichter is 74 jaar oud en heeft dit publiekelijk aangemerkt als een structurele zwakte die de door het bedrijf geplande Charitable Trust — voorlopig genaamd *Te Puna Rangatiratanga* (The Sovereignty Foundation) — beoogt te verhelpen. AI-ondersteuning (Claude, van Anthropic) wordt vermeld als onderdeel van de operationele capaciteit van het bedrijf en gedocumenteerd op de *About-pagina* van het bedrijf.

3.2 Architecturale toezeggingen

Elke hier genoemde toezegging is verifieerbaar aan de hand van het aangehaalde openbare artefact. De structurele audittabel in paragraaf 8 formaliseert de verificatiemethodologie.

Architecturale isolatie van tenants. Elk Village is architecturaal geïsoleerd van alle andere Villages. Isolatie wordt afgedwongen op de gegevens-toegangslaag door een tenant-filter-plugin die automatisch wordt toegepast op elke databasequery. Vragen die meerdere tenants betreffen, worden geweigerd als een ontwerpvariantie en de weigering wordt afgedwongen in het codepad, niet alleen in het beleid. Dit is een universeel principe van Laag 1 en is geen functie die kan worden uitgeschakeld door een beheerder of een toekomstige eigenaar zonder een codewijziging die zichtbaar is in de openbare repository.

Vaste prijs per community zonder kosten per gebruiker . Village rekent een vaste prijs per community in plaats van per lid, met een oprichtingsprogramma dat een permanente korting van 50% biedt aan vroege communities, contractueel vastgelegd zodat deze niet wordt verhoogd. Er zijn geen kosten per gebruiker, geen kosten per bericht en geen niveaus die worden geblokkeerd bij een ledenaantal onder het ontwerpmaximum. Het commerciële belang van het platform ligt daarom in het behoud van leden op gemeenschapsniveau, niet in het profiteren van groei binnen het ecosysteem. Het wegnemen van de prikkel voor de poortwachterfunctie om te profiteren van groei is een toewijding aan waardevastheid die tot uiting komt in de prijsarchitectuur.

Ledenlimiet door ontwerp; federatie voor schaalbaarheid. Gemeenschappen groeien via add-ons tot 200 leden, waarboven uitbreiding plaatsvindt via federatie in plaats van monolithische groei. De limiet van 200 leden is een bewuste ontwerpkeuze die afwijkt van Big Tech. Federatie tussen gemeenschappen is gestructureerd als een bilateraal contract tussen de twee gemeenschappen, waarbij het platform de infrastructuur levert maar geen tegenpartijpositie inneemt.

Soevereiniteit van de leverancier. De runtime-infrastructuur van Village valt buiten de jurisdictie van de Verenigde Staten. Productieservers draaien op OVH (Frankrijk) voor Europese klanten en Catalyst Cloud (Porirua, Nieuw-Zeeland) voor klanten in Oceanië en Azië-Pacific. De betalingsprovider is Airwallex (NZ) Limited. De exploitant maakt geen gebruik van Stripe, Google Cloud, AWS, Microsoft Azure, Cloudflare of enige andere in de VS gevestigde runtime-dienst. De Amerikaanse CLOUD Act breidt de jurisdictie van de Amerikaanse autoriteiten uit tot infrastructuur in Amerikaanse handen wereldwijd; door te kiezen voor niet-Amerikaanse runtime-diensten plaatst het platform de gegevens die het in bezit heeft buiten dat jurisdictiebereik als een structurele kwestie in plaats van als een kwestie van juridische argumentatie.

Constitutionele zelfbinding. My Digital Sovereignty Ltd publiceert een

van versies voorzien, meertalige grondwet als het belangrijkste zelfbeperkende instrument van het platform.³⁹ De huidige versie (1.2.0, van kracht vanaf 20-11-2025) is gepubliceerd in het Engels, Duits, Frans, Nederlands en te reo Māori. De grondwet maakt expliciet wat het platform toezegt en wat het weigert te doen — inclusief weigeringen rond de verkoop van gegevens, het trainen van modellen op ledeninhoud, het volgen van gedrag, propiëtaire lock-in en toegang tot inhoud door platformbeheerders. Een samenvatting van de zes kernprincipes van de exploitant is ook gepubliceerd op de pagina *Waarden*,⁴⁰ en een korter overzicht van de filosofische standpunten onder de vier thema's menselijke keuzevrijheid, gegevens soevereiniteit, de gemeenschap voorop en radicale transparantie is gepubliceerd op de pagina *Filosofie*.⁴¹

Volledige gegevensoverdraagbaarheid en uittredingsrechten. Leden en gemeenschappen kunnen op elk moment vertrekken en hun gegevens meenemen in open formaten. De toezegging inzake verwijdering in de grondwet bepaalt dat wanneer inhoud wordt verwijderd, deze wordt verwijderd uit productiedatabases, back-ups en AI-systemen — en niet wordt gemarkeerd als “verwijderd” terwijl deze nog steeds ergens toegankelijk blijft bestaan. Uittreding en verwijdering zijn gepubliceerde toezeggingen, ondersteund door code die kan worden ingezien in de repository.

3.3 Bestuursstructuur en geplande toezeggingen

Drie toezeggingen worden gepubliceerd als *intentie* in plaats van als *voltooid feit* en worden als zodanig bekendgemaakt.

Charitable Trust (gepland). De exploitant heeft de naam *Te Puna Rangatiratanga* gereserveerd en heeft een constitutioneel kader opgesteld voor een Nieuw-Zeelandse liefdadigheidsstichting die de grondwet, het Tractatus-governancekader en opvolgingsprotocollen zou bevatten. De formele oprichting is afhankelijk van de rijping van relaties die de stichting echte governance diepte zouden geven in plaats van een juridische schil; deze is expliciet nog niet opgericht.

Technische Adviesraad (gepland). De exploitant heeft het mandaat gepubliceerd voor een onafhankelijke Technische Adviesraad met de toezegging dat ten minste 50% van de zetels zal worden gereserveerd voor vertegenwoordiging van inheemse volkeren of het Zuiden. De Raad is in oprichting; er zijn nog geen leden publiekelijk genoemd, en het gepubliceerde standpunt van de exploitant is dat de Raad pas zal worden aangekondigd wanneer deze voldoende diepgang heeft om geloofwaardig te zijn.

Stem in het gemeenschapsbestuur (gepland). Mechanismen waarmee Village-abonnees inspraak krijgen in het platformbestuur, gewogen naar cumulatieve abonnementsbijdrage, zijn gepubliceerd als een concept in ontwikkeling en expliciet nog niet geïmplementeerd. Het huidige publieke standpunt van de exploitant is dat dit mechanisme waarschijnlijk eerder in samenwerking met Maori-bestuursonderzoekers zal worden ontwikkeld dan in

isolatie.

Openbaarmaking van de planningsstatus is op zich al een stap in de richting van waardevastheid: elke geplande toezegging, indien gerealiseerd, pakt een Layer 1-probleem aan dat de architectuur alleen nog niet kan oplossen. Lezers worden uitgenodigd om Village te beoordelen op zowel de gerealiseerde architectuur als de openhartigheid van de geplande uitbreidingen.

Sectie 4 — Het AI-substraat: Village AI als een gesitueerde taallaag

4.1 Waarom het AI-substraat van belang is voor de thesis

De structurele toezeggingen die in paragraaf 3 zijn gedocumenteerd, beschrijven de *platformkant* van Village. Een lezer zou zich terecht kunnen afvragen of het betoog daar ophoudt. Dat is niet het geval, en dat kan ook niet, om een reden die specifiek is voor het huidige moment: het platform wordt beheerd via kunstmatige-intelligentiesystemen, en die systemen zijn zelf een implementatielaag waarop waarden kunnen afdwalen of vastgehouden kunnen worden. Een platform waarvan de constitutionele architectuur de menselijke beheerders aan banden legt, maar het AI-substraat onbeperkt laat, zou een platform zijn waarvan de waarden op zijn best gedeeltelijk standhouden. De vraag waarvoor het onderzoeksprogramma analytische instrumenten ontwikkelt — of platformmacht wordt uitgeoefend ten koste van het welzijn van structureel afhankelijke deelnemers — is in toenemende mate een vraag over de *AI die de interactie van het platform met zijn deelnemers bemiddelt*, en niet alleen over de bedrijfslogica die in traditionele code is geschreven.

Dit hoofdstuk documenteert wat Village heeft gedaan op het gebied van het AI-substraat. Het is grotendeels ontleend aan artikel 5 van de door de exploitant gepubliceerde serie *AI Governance for Communities, Village AI as a Situated Language Layer* (april 2026),⁴² waarin de ontwerpprincipes, architectuur, het bestuurskader, de trainingsmethodologie en de beveiligingshouding van de AI-component van het platform worden uiteengezet. Het doel van dit hoofdstuk is niet om artikel 5 volledig te reproduceren, maar om het te situeren binnen het argument van hoofdstuk 2 over de 'values-stickiness' en om expliciet te maken wat een lezer van het onderzoeksprogramma hieruit moet opmaken.

4.2 Wat een Situated Language Layer is

Artikel 5 introduceert de term *Situated Language Layer* (SLL) om een klein, lokaal getraind taalmodel aan te duiden dat draait op door de gemeenschap beheerde infrastructuur. Het artikel is specifiek over de woordkeuze: “*in de filosofie verwijst situated knowledge naar inzicht dat voortkomt uit een bepaalde context, gevormd door specifieke relaties, geschiedenissen en waarden. Een Situated Language Layer is AI die weet waar ze zich bevindt, wie ze dient*”

en wat ze niet mag doen — omdat de gemeenschap die haar heeft getraind die beslissingen expliciet heeft genomen.”⁴³ De kwalificatie klein is eveneens bewust gekozen: “een model dat klein genoeg is om op bescheiden hardware te draaien, is een model dat de gemeenschap daadwerkelijk kan beheersen. Een model dat is getraind op basis van gemeenschapsinhoud, met toestemming van de gemeenschap en onder gemeenschapsbestuur, is een model waarvan de gemeenschap het gedrag kan inspecteren, aanpassen en ter verantwoording roepen.”

De architectuur wordt in artikel 5 beschreven op bestuursniveau in plaats van op technisch niveau. De relevante elementen voor dit artikel zijn vijf.

Open-weight basismodel. De Village AI begint met een open-weight basis — momenteel de Qwen2-familie met 14 miljard parameters van Alibaba, geselecteerd na evaluatie op grond van het feit dat de modelgewichten kunnen worden gecontroleerd door auditors, dat het model draait op hardware die eigendom is van de gemeenschap zonder afhankelijkheid van één enkele leverancier, en dat het model kan worden gefinetuned zonder toestemming of medeweten van de ontwikkelaar. Artikel 5 documenteert dat de keuze van het basismodel in de praktijk al eenmaal is herzien: Village gebruikte aanvankelijk de Llama-familie van Meta voordat het overstapte naar Qwen2 op basis van superieure meertalige prestaties, met name voor te reo Māori en de Europese talen die het platform ondersteunt. De keuze van de basis is op zichzelf een bestuursbeslissing, en de beheerder behandelt het ook als zodanig.

Parameter-efficiënte adapters voor fijnafstemming. Bovenop de open-weight basis voegt Village dunne adapterlagen toe die zijn geproduceerd door middel van parameter-efficiënte fijnafstemming. Elke adapter codeert gemeenschapswaarden, bestuursgrenzen en domeinkennis die specifiek zijn voor het type gemeenschap. Artikel 5 noemt drie bestuursvoordelen van deze aanpak: adapters zijn aanzienlijk goedkoper te trainen dan volledige modellen, waardoor AI onder gemeenschapsbeheer economisch haalbaar maakt op gemeenschapsschaal; adapters kunnen worden bijgewerkt wanneer gemeenschapswaarden evolueren zonder dat er opnieuw vanaf nul hoeft te worden getraind; en adapters kunnen onmiddellijk worden teruggedraaid als een trainingsrun ongewenst gedrag oplevert. Omkeerbaarheid is op zichzelf een eigenschap van waardenbestendigheid : een platform waarvan de AI niet kan worden teruggedraaid, heeft een AI die sneller zal afdwalen dan de bestuursprocessen kunnen corrigeren.

Specialisatie per producttype. Village maakt geen gebruik van één enkel AI-model voor alle gebruikers. Artikel 5 vermeldt dat het platform per producttype gespecialiseerde modellen inzet, die elk zijn afgestemd op de specifieke woordenschat, bestuursstructuren en culturele context van het betreffende gemeenschapstype. Op het moment dat artikel 5 werd gepubliceerd, waren er negen specialisaties in productie: whānau, episcopaal, gemeenschap, familie, bedrijf, en vier verdere specialisaties die alleen worden geactiveerd wanneer de eerste echte tenant van dat type bestaat (natuurbehoud,

diaspora, clubs, alumni). Een 14B-communitymodel dient als fallback voor elk producttype zonder eigen specialisatie, en de routing wordt afgehandeld door een InferenceRouter die het juiste model selecteert op basis van het producttype van de aanvragende tenant . Artikel 5 stelt expliciet dat dit een governanceontwerp is, en niet alleen een prestatieoptimalisatie: *“elke gemeenschap krijgt het model getraind op inhoud die het meest lijkt op die van haarzelf, niet een algemene assistent die voor iedereen geschikt is.”*

Gegevenssoevereiniteit als architecturale beperking. Community-inhoud blijft op de infrastructuur van de community. Trainingsgegevens worden ontleend aan de eigen inhoud van de community, opgeslagen op haar eigen infrastructuur. Er worden geen query's, antwoorden of gebruiksgegevens verzonden naar externe systemen. Artikel 5 behandelt dit niet als een beleid dat via een instellingenmenu kan worden gewijzigd, maar als een architecturale beperking: *“de community kan deze beweringen verifiëren omdat het gehele systeem controleerbaar is.”*

Graceful degradation. De routeringsinfrastructuur ondersteunt een terugval van het primaire GPU-eindpunt naar een door de CPU bediend model met verminderde kwaliteit in plaats van stil te falen, en de gemeenschap wordt op de hoogte gebracht wanneer dit gebeurt. Transparantie over beperkingen van de capaciteit is op zichzelf een governanceverplichting in het kader van artikel 5. 4.3

4.3 Het AI-substraat onderworpen aan het Tractatus-raamwerk

De structurele verplichtingen in paragraaf 2.3 en paragraaf 2.4 zijn net zo zeker van toepassing op het AI-substraat als op de platformlogica. Deze subparagraaf maakt de overeenkomsten expliciet.

Layer 1 harde rode lijnen worden afgedwongen in de AI zelf. Artikel 5 somt vier harde rode lijnen op die zijn ingebed als architecturale beperkingen in plaats van als richtlijnen die kunnen worden genegeerd: de AI mag geen beslissingen nemen voor mensen; de AI mag geen gedragsprofielen van leden opstellen; de AI mag niet optimaliseren voor betrokkenheid; en de AI mag de inhoud van het ene lid niet zonder toestemming aan een ander lid bekendmaken. Elk van deze komt overeen met een Tractatus-laag 1-invariantie die is gedocumenteerd in paragraaf 2.4 van dit artikel. De eerste komt overeen met de Wittgensteiniaanse grens tussen het zeggbare en het onzeggbare (paragraaf 2.3) — waarden en waardegeladen beslissingen zijn onzegbaar in de zin van de Tractatus en kunnen daarom niet worden gedelegeerd aan machines. De tweede en vierde komen overeen met de invarianten voor huurdersisolatie en geen surveillance tussen huurders, die ook worden afgedwongen in de gegevens-toegangslaag van het platform. De derde komt overeen met de weigering van de operator om een betrokkenheids- doelfunctie toe te passen, wat een direct gevolg is van Berlins waardenpluralisme — zoals beschreven in paragraaf 2.3 legt een systeem dat optimaliseert over onvergelijkbare waarden

heen een verborgen hiërarchie op, en Village's weigering om te optimaliseren voor betrokkenheid is de AI-laaguitdrukking van die weigering.

Guardian Agents verifiëren AI-output in een ander epistemisch domein dan dat van de generatie. Dit is het directe operationele gevolg van Wittgensteins onderscheid tussen het zegbare en het onzegbare, zoals beschreven in paragraaf 2.3. De Guardian Agents gedocumenteerd in *Guardian Agents and the Philosophy of AI Accountability*⁴⁴ verifiëren de AI-output met behulp van inbeddingsgelijkenis, niet met aanvullende generatieve inferentie. Meting, geen classificatie. De architectuur is zodanig dat de AI-component die reacties genereert, opereert in een domein dat noodzakelijkerwijs het onzegbare raakt, terwijl de component die die reacties verifieert, volledig in het zegbare opereert. De verifieerder is geen andere spreker — het is een meetinstrument. Dit is waarden stickiness op de inferentielaag.

Adapters per gemeenschap zijn de Layer 2-uitvoering op het AI-substraat. Net zoals elk dorp zijn eigen Layer 2- gemeenschapsgrondwet definieert binnen de universele grenzen van Layer 1 zoals beschreven in paragraaf 2.4, heeft elk dorp zijn eigen adapter die de waarden, culturele protocollen en bestuursgrenzen van de gemeenschap in het AI-gedrag codeert. Specialisatie per producttype is pluralisme geoperationaliseerd op het AI-substraat: de AI van een familiedorp is geen beleidslaag bovenop een one-size-fits-all-model, het is een anders getraind model waarvan de beslissingen tijdens de training de waarden van het familiedorp weerspiegelen. Dit is het antwoord van de AI-laag op het punt van Berlin in paragraaf 2.3 dat geen enkele doelstelling waardeconflicten tussen onvergelijkbare waarden oplost: Village draait niet één AI met een waardenhiërarchie, maar meerdere AI's die zijn getraind op verschillende waardensets.

Tegen-training tegen vooringenomenheid op internet-schaal is waardevastheid toegepast op het trainingsproces zelf. Artikel 5 stelt expliciet dat basismodellen impliciete aannames bevatten die de demografie van de meest productieve bijdragers op het internet weerspiegelen, en dat deze aannames in conflict kunnen komen met gemeenschapswaarden. De reactie van de exploitant, zoals beschreven in artikel 5, is expliciete tegen-training in plaats van censuur: waar het basismodel efficiëntie als onvoorwaardelijk wenselijk beschouwt, kan fine-tuning de standaard verschuiven zodat grondigheid hoger wordt gewaardeerd in de context van de gemeenschap; waar het basismodel directe communicatie als de voorkeursvorm beschouwt, kan fine-tuning de standaard verschuiven zodat indirecte benaderingen worden geïnterpreteerd als respect in plaats van als ontwijking. Artikel 5 kadert de onderliggende toewijding als het waarborgen dat de AI de waarden van de gemeenschap weerspiegelt in plaats van de waarden van het internet, die het beschrijft als de waarden van geen enkele specifieke gemeenschap.⁴⁵ De keuze waartegen tegengetraind moet worden, is op zichzelf al een bestuursbeslissing, gedocumenteerd en gecontroleerd via de processen van de gemeenschap in plaats van gedelegeerd aan de ontwikkelaars van het model.

Toestemming is opt-in, gedetailleerd, herroepbaar en geïnformeerd.

Artikel 5 beschrijft het toestemmingsregime voor AI-training op ledeninhoud in precies deze vier termen: opt-in (standaard is uitsluiting), gedetailleerd (leden kunnen toestemming geven voor sommige toepassingen maar niet voor andere), herroepbaar (intrekking leidt tot hertraining zonder die inhoud), geïnformeerd (duidelijke niet-technische uitleg over wat training inhoudt). Elk daarvan is een eigenschap die de waarden op het niveau van de ledenrelatie versterkt: het platform kan niet afglijden naar het veronderstellen van toestemming die het niet heeft, omdat de code expliciete toestemmingsvlaggen per doel vereist voordat een trainingsrun de inhoud opneemt. De drie klassen van toestemming voor AI-doeleinden die momenteel zijn gedocumenteerd in het toestemmingsmodel van de exploitant zijn `ai_triage_memory`, `ai_ocr_memory` en `ai_summarization_memory`, waaraan een lid elk afzonderlijk toestemming kan geven of weigeren.

4.4 De snelheid waarmee AI-capaciteiten veranderen als empirische context

Artikel 5 bevat een paragraaf over beveiliging in wat het *een post-Mythos-wereld* noemt. De verwijzing betreft de onthulling door Anthropic in april 2026 van een model dat het bedrijf besloot niet openbaar te maken omdat het, volgens de onthulling, op grote schaal softwarezwakheden kan ontdekken in alle grote besturingssystemen en webbrowsers en daartegen werkende inbraakcode kan produceren. De mogelijkheden werden via een gecontroleerd vrijgaveprogramma (Project Glasswing) aangeboden aan ongeveer veertig grote technologiebedrijven, zodat zij hun eigen zwakke plekken konden opsporen en verhelpen voordat vergelijkbare mogelijkheden zich zouden verspreiden. Artikel 5 haalt deze feiten aan en trekt daaruit een directe praktische conclusie: het vermogen om verborgen softwarezwakheden te identificeren en te benutten — voorheen voorbehouden aan cyberprogramma's van natiestaten — zal binnen een jaar of twee binnen het bereik liggen van iedereen met toegang tot een voldoende krachtig model. De toetredingsdrempel daalt van miljoenen dollars en jarenlange expertise naar één enkele modelprompt.⁴⁶

Het doel van het aanhalen hiervan in dit artikel is niet om een opiniestuk te schrijven over de snelheid waarmee de redeneercapaciteit van AI verandert, noch om een specifieke uitkomst te voorspellen. Het punt is beperkter: *het empirische feit dat AI-capaciteiten snel veranderen, zoals gedocumenteerd in de primaire bronnen die Artikel 5 aanhaalt, maakt deel uit van de context waarin het analytische werk van het onderzoeksprogramma wordt uitgevoerd.* Een onderzoeksprogramma dat juridische en analytische instrumenten voor platformmacht ontwikkelt, doet dit terwijl het substraat waarmee platformmacht wordt uitgeoefend — de AI die bemiddelt tussen het platform en zijn deelnemers — zelf een bewegend doelwit is. Dat feit beantwoordt geen enkele theoretische vraag, maar stelt wel vast dat de structurele vraag — *wie beperkt de AI, hoe, en via welk mechanisme?* — een actuele vraag is in plaats

van een toekomstige. Het standpunt van de exploitant, gedocumenteerd in de reeks AI Governance for Communities, is dat architecturale antwoorden op deze vraag schaars zijn en dat het vasthouden van waarden op het AI- substraat een van de weinige benaderingen is die kan worden geïmplementeerd door een platform op gemeenschapsschaal zonder te wachten tot regelgeving of generieke veiligheidstools hun achterstand hebben ingehaald.

Artikel 5 documenteert ook de specifieke reactie van de operator op het gebied van beveiligingshouding op de post-Mythos-context: afhankelijkheidsaudits, een beleid met een patchcyclus van 48 uur, AIDE-bestandsintegriteitsmonitoring op beide productieservers, versleuteling in rust met AES-256-CBC, en de aanhoudende afwezigheid van afhankelijkheden van Amerikaanse clouds — waarvan het artikel betoogt dat *dit fungeert als een beveiligingshouding naast een soevereiniteitshouding*, op grond van de redenering dat “*een klein, goed verdedigd doelwit zich niet in de explosieradius bevindt van de massale exploitatiescenario’s die Mythos-klasse capaciteiten mogelijk maken.*”⁴⁷ Dit zijn concrete operationele maatregelen die in openbare documenten zijn vastgelegd, geen speculatieve standpunten.

4.5 Relevantie voor het onderzoeksprogramma

Het onderzoeksprogramma analyseert platformmacht. Het AI-substraat van een platform wordt in toenemende mate het mechanisme waarmee platformmacht wordt uitgeoefend over deelnemers aan het ecosysteem — de bemiddelingslaag tussen de regels van het platform en de ervaring die deelnemers daarmee hebben. De vraag “*hoe wordt de AI van dit platform beperkt?*” wordt daarom onderdeel van “*hoe wordt de macht van dit platform beperkt?*”, en een paper die de structurele toezeggingen van Village in kaart bracht op het driefunctiemodel terwijl het AI- substraat ononderzocht bleef, zou slechts de helft van het uitgewerkte voorbeeld in kaart brengen.

De SLL-benadering van Village toont één architectonisch antwoord op de vraag: de AI is gebonden aan dezelfde constitutionele architectuur waaraan het platform gebonden is. De harde rode lijnen van de AI zijn invarianten van Laag 1. Het gedrag van de AI per gemeenschap is een constitutionele uitvoering van Laag 2. De verificatie van de AI opereert in een ander epistemisch domein dan de generatie ervan, waardoor de grens van Wittgenstein in stand houdt. De training van de AI is onderworpen aan de toestemming en bestuursprocessen van de gemeenschap. De neigingen van de AI worden actief getraind om afwijkingen op internet-schaal tegen te gaan. En het gehele substraat draait op door de gemeenschap gecontroleerde infrastructuur die inspecteerbaar, aanpasbaar en, indien nodig, omkeerbaar is.

Voor het onderzoeksprogramma is dit om een specifieke reden de aandacht waard: het is een bestaansbewijs dat het AI-substraat kan worden onderworpen aan dezelfde 'values-stickiness'-architectuur als het platform, zonder te wachten tot externe regelgeving of generieke veiligheidstools hun achterstand hebben

ingehaald. Het geeft geen antwoord op de vraag of die architectuur voldoende is. Het stelt wel vast dat de vraag niet voorbarig is. Net als bij elke andere bewering in het artikel is de bijdrage van de auteur eerder documentair dan theoretisch — het onderzoeksprogramma wordt uitgenodigd om de gedocumenteerde aanpak op zijn eigen voorwaarden te beoordelen, te bekritisieren, uit te breiden of te verwerpen. Sectie

Sectie 5 — Op de Maori gebaseerde principes binnen de Tractatus-pluralismelaag Opmerking

Het streven naar pluralisme binnen het Tractatus-raamwerk (uit Berlin, uitgevoerd in de driedelige architectuur van paragraaf 2.4) is geen louter decoratieve toevoeging aan een westers raamwerk. Het is een wezenlijke toewijding dat een van de pluralistische waardesystemen die het platform ondersteunt, een op de Māori-cultuur gebaseerd raamwerk is dat al actief in gebruik is. In dit hoofdstuk worden de op de Maori-cultuur gebaseerde principes genoemd en wordt getoond hoe elk principe bij Village wordt geïmplementeerd als een eersteklas verbintenis in plaats van als een functie.

Rangatiratanga — gezag en zelfbeschikking over het eigen domein — is het organiserende principe van de isolatie van tenants in Laag 1. De gegevens van een gemeenschap blijven onder het gezag van die gemeenschap. Het platform oefent kaitiakitanga (voogdij) uit, geen eigendom. Rangatiratanga komt in de architecturale audit van het artikel voor als een eersteklas ontwerp invariantie, niet als een label dat wordt toegepast op een reeds bestaande technische beslissing.⁴⁸

Whakapapa — relationele kennis die mensen met elkaar, met hun voorouders en met hun land verbindt — wordt geoperationaliseerd als het mentor-erkenningmodel in de ondersteunende dienstenarchitectuur van Village. De mana (status, autoriteit, erkenning) van een mentor is zichtbaar via de afstamming van dorpen die zij hebben helpen oprichten, niet via gamification-badges of kwantitatieve statistieken. De gepubliceerde toezegging van de exploitant is dat erkenning wordt toegekend via whakapapa, niet via statistieken.⁴⁹

Whanaungatanga — verwantschap door een gedeeld doel — is de relationele basis van het federatiemodel. Federatie tussen dorpen is gestructureerd als een bilaterale overeenkomst tussen gemeenschappen die ervoor hebben gekozen een relatie aan te gaan, niet als markt clearing op een door het platform beheerde marktplaats. Het platform mengt zich bewust niet als transactiepartner in de relaties die het mogelijk maakt.

Kaitiakitanga — voogdij en rentmeesterschap — is het ethische kader dat de exploitant gebruikt om de relatie van de oprichter met het platform tijdens de pre-Trust-periode te beschrijven. De oprichter is de huidige kaitiaki van het

platform, met de gepubliceerde intentie dat het rentmeesterschap zal overgaan naar de geplande Charitable Trust wanneer de Trust voldoende bestuurlijke diepgang heeft om geloofwaardig te zijn in plaats van symbolisch.

Koha — op giften gebaseerde wederkerigheid — is het door de exploitant gepubliceerde toegangsmodel voor inheemse gemeenschappen buiten Aotearoa in de latere fasen van zijn routekaart, en weerspiegelt een waardengerichte toezegging dat toegang tot de belangrijkste diensten van het platform zal worden losgekoppeld van het vermogen om tegen markttarief te betalen en opnieuw gekoppeld aan relationele bijdrage.⁵⁰

Ze zijn geen versiering op een westers raamwerk; ze vormen een niet-westers distributief raamwerk waarin welvaart vloeit op basis relationele verplichtingen in plaats van marktclearing, en waarin erkenning wordt toegekend op basis van afstamming in plaats van meetbare criteria. Op het niveau van gemeenschappen buiten de Big Tech-sector maakt een op de Māori gebaseerd kader van dit soort veel van de distributieve doelstellingen operationeel waarvoor het juridisch-academische onderzoeksprogramma analytische instrumenten heeft ontwikkeld, via mechanismen die structureel zijn ingebed in de constitutionele architectuur van Laag 2 van het platform.

De auteur heeft op dit gebied geen autoriteit verworven en pretendeert geen culturele expertise te hebben. Het doel van deze paragraaf is om het kader begrijpelijk te maken voor een juridisch-academische lezer, om de academische uitzettingen te citeren die wel autoriteit op dit gebied hebben, en om de gepubliceerde toezeggingen van het platform te noemen, zodat een lezer met relevante expertise deze kan beoordelen.

Paragraaf 6 — Het driefunctiemodel als drie plaatsen waar verschuivingen plaatsvinden

Het driefunctiemodel onderscheidt de rol van het platform als poortwachter (die de toegang tot het ecosysteem controleert), wetgever (die de regels voor relaties binnen het ecosysteem opstelt) en contractuele actor (die deelneemt aan transacties volgens die regels).⁵¹ Deze paper stelt dat elk van de drie functies een plek is waar *waardenverschuiving* de ecosysteem-machtpathologie veroorzaakt die het onderzoeksprogramma diagnosticeert. De structurele toezeggingen van Village zijn een uiting van een reactie van waardenvastheid op elk van de drie verschuivingslocaties.

5.1 Poortwachtersfunctie — verschuiving naar extractieve toegang

Een platform dat als poortwachter fungeert, heeft de sleutels tot toegang in handen: tot lidmaatschap, tot functionaliteit, tot uittreding, tot gegevens. De zorg van het onderzoeksprogramma is dat platforms kunnen afglijden naar extractieve poortwachtersfuncties — lock-in, overstapkosten, barrières voor

uittreding, differentiële behandeling van structureel afhankelijke deelnemers. Deze afglijding is doorgaans niet het gevolg van een expliciete beslissing; het is het geaccumuleerde gewicht van kleine beslissingen die elk afzonderlijk gerechtvaardigd zijn op grond van efficiëntie. Het platform voegt een “wrijvings”-functie toe om misbruik te verminderen, en de wrijving wordt een barrière om uit te stappen. Het platform verhoogt de prijzen als reactie op kostendruk, en de prijs wordt een toegangsbarrière voor de leden voor wie het platform was opgezet. De afglijding is rechtmatig, incrementeel, en, binnen een Weberiaanse kennishierarchie, gecoördineerd door procedurele rationaliteit.

De reactie van Village op de gatekeeper-verschuiving, gebaseerd op waarden en bestendigheid, is structureel: een vast abonnementsbedrag per gemeenschap dat niet stijgt met het aantal leden, een maximum van 200 leden waarboven groei wordt omgeleid naar federatie in plaats van intensievere extractie, architectonische isolatie van tenants die het cross-tenant dataverzamelingroute die gatekeeping verandert in een lock-in door het netwerkeffect, en gepubliceerde toezeggingen over gegevensoverdraagbaarheid en verwijdering, ondersteund door code. Elk daarvan is een Layer 1-invariantie. Elk vereist een codewijziging om te kunnen worden geschonden. Elk is zichtbaar in de repository. De drift van de gatekeeper-functie is structureel beperkt, niet louter gecontroleerd.

5.2 Wetgevende functie — verschuiving naar eenzijdige regelgeving

Een platform dat als wetgever optreedt, schrijft de regels die het gedrag en de relaties van deelnemers binnen het ecosysteem regelen. De zorg van het onderzoeksprogramma is dat platforms deze regels eenzijdig opstellen, zonder inspraak van deelnemers, zonder externe beperkingen en zonder beperkingen op het eigen gedrag van het platform als regelgever. Het afdrijfpatroon bij deze functie is de geleidelijke vermindering van de inspraak van deelnemers bij het vaststellen van regels en de geleidelijke uitbreiding van de discretionaire bevoegdheid van het platform — niet door één enkele beslissing, maar door de opeenstapeling van kleine regelwijzigingen die elk afzonderlijk redelijk lijken.

Village’s ‘values-stickiness’-reactie op de drift van de wetgever is de constitutionele zelfbinding die is gepubliceerd in de grondwet van de exploitant en de drielaagse constitutionele architectuur die het opstellen van platformregels vastlegt achter een gelaagd autoriteitssysteem. De universele principes van laag 1 van de exploitant zijn geen beleidsdocument dat de exploitant naar believen kan wijzigen. Het zijn de hardgecodeerde invarianten van het platform, en elke wijziging vereist een codewijziging die zichtbaar is in de repository. De toewijding van de exploitant aan pluralisme — dat verschillende gemeenschappen legitiem verschillende waarden hebben, en dat het platform geen enkele waardenhiërarchie zal opleggen aan alle gemeenschappen — is zelf een laag 1-invariant, wat betekent dat de exploitant zijn eigen vermogen structureel heeft uitgesloten om onder concurrentiedruk af te glijden naar de standaardhomogenisering van Silicon Valley. De afglijding van de wetgeversfunctie is structureel beperkt door de wetgever te binden aan

de grondwet die hem heeft voortgebracht.

5.3 Contractuele-actorenfunctie — afglijden naar rolconflict

Een platform dat als contractuele actor optreedt, is tegelijkertijd partij bij transacties en regelgever voor die transacties. De zorg van het onderzoeksprogramma is dat dit een onoplosbaar belangenconflict creëert: het platform kan de regels herschrijven van transacties waarbij het partij is. Het afdrijfpatroon bij deze functie is de geleidelijke overname van de regelgevende bevoegdheid door de rol van contractuele actor — het platform schrijft regels die zijn eigen transacties bevoordelen en maakt niets bekend totdat het conflict volledig is uitgekristalliseerd.

Village's 'values-stickiness'-reactie op de 'contractual-actor' drift is het opzettelijk beperken van de contractuele rol van het platform. Het platform heeft slechts twee directe contractuele relaties: de abonnementsrelatie tussen de exploitant en de gemeenschap (vast tarief, vastgelegde oprichtingsrente, gepubliceerde voorwaarden), en de federatierelatie tussen het platform en elke gefedereerde gemeenschap waaraan het platform zelf waaraan het als Village deelneemt (momenteel geen). Het platform voegt zichzelf bewust niet toe als contractuele tegenpartij in interacties tussen leden onderling of tussen gemeenschappen onderling. Federatie tussen gemeenschappen is een bilateraal contract tussen de twee gemeenschappen, waarbij het platform infrastructuur biedt maar geen tegenpartijpositie inneemt. Het driftpatroon kan zich niet voordoen omdat het rolconflict structureel is uitgesloten — de code van het platform ondersteunt niet de transactiepatronen die het conflict zouden veroorzaken.

In elk van de drie functies heeft het onderzoeksprogramma een driftpathologie vastgesteld; in elk geval heeft Village het driftpatroon architectonisch uitgesloten door het gedrag van het platform te binden aan een Layer 1-invariantie die het niet eenzijdig kan wijzigen. De kaart met drie functies is daarom geen mechanische overeenkomst tussen de structuur van Village en de drie functies. Het is een verklaring van waardevergelijking: het Blockx onderzoeksprogramma en het Village-project spelen in op een gedeelde zorg, en verschillen alleen in het reactiemechanisme — het onderzoeksprogramma ontwikkelt analytische en juridische instrumenten, Village ontwikkelt architecturale en constitutionele instrumenten.

Paragraaf 7 — Verdelingsrechtvaardigheid als gevolg van waardevastheid

Het kader van distributieve rechtvaardigheid vraagt of het welzijn dat wordt gegenereerd door het ecosysteem van een platform eerlijk wordt verdeeld onder de belanghebbenden binnen het ecosysteem.⁵² De stelling van dit artikel is

dat *distributieve rechtvaardigheid de welvaartsvorm is die een waardenvast platform voortbrengt*. Als de architectuur van een platform de afwijking van de poortwachtersfunctie voorkomt die profijt trekt uit groei, vloeit het welzijn van de poortwachtersfunctie naar de deelnemers in plaats van naar het platform. Als de architectuur de afwijking van de wetgeversfunctie naar eenzijdige regelgeving voorkomt, wordt het welzijn van de wetgeversfunctie verdeeld over de huurders in plaats van opgeslokt door het platform. Als de architectuur de verschuiving van de contractuele actor naar rolconflicten voorkomt, wordt het welzijn van de contractuele actor verdeeld over de deelnemers aan de relaties in plaats van onttrokken door het platform als regelgever. Verdelingsrechtvaardigheid is geen afzonderlijk doel dat het platform bovendien nastreeft. Het is het voorspelbare gevolg van de waardenvastheid van het platform, zodra de waarden in kwestie het welzijn van de deelnemers aan het ecosysteem omvatten.

6.1 Belanghebbendengroepen op de schaal van Village

Vijf groepen zijn relevant op de schaal en in de fase van Village:

1. **Exploitant.** My Digital Sovereignty Ltd.
2. **Gemeenschappen (huurdersdorpen).** De eenheden van 25 tot 200 leden die zich abonneren op en actief zijn op het platform.
3. **Leden.** De individuele personen die tot een gemeenschap behoren.
4. **Moderators en mentoren.** Leden van de gemeenschap die extra verantwoordelijkheid dragen, en (volgens de tuakana-teina roadmap) mentoren die andere gemeenschappen helpen zich te vestigen.
5. **Federatiepartners.** Andere gemeenschappen die via bilaterale federatiecontracten met elkaar verbonden zijn.

6.2 Verdelingsverplichtingen per groep

Exploitant. De verdelingsverplichting van de exploitant is het principe van *het Duurzame Bedrijfsmodel* uit de gepubliceerde statuten: Village brengt in rekening wat het kost om de dienst duurzaam te exploiteren, plus een redelijke winst, en weigert advertenties, gegevens of toegang tot functies te verkopen. De vergoeding voor de oprichter, de runway en eventuele subsidies ten koste van andere klanten worden momenteel niet bekendgemaakt. Het gepubliceerde voornemen is dat bij de oprichting van de Charitable Trust de verdeling op exploitantniveau onderworpen zal worden aan het bestuur van de trustees in plaats van uitsluitend onder controle van de oprichter. De huidige situatie is vertrouwelijkheid die passend is voor deze fase en als zodanig bekendgemaakt; de kloof is dat de welvaartsverdeling op exploitantniveau afhankelijk is van de goede trouw van de oprichter totdat de Trust is opgericht.

Gemeenschappen. Gemeenschappen krijgen een vast tarief per gemeenschap met een permanent starttarief, volledige zeggenschap over hun eigen gegevens en het bestuur, het recht om op elk moment uit te treden met gegevensoverdraagbaarheid, een strikt vastgelegde maximale ledenaantal dat

de schaal van de gemeenschap waarborgt, de toezegging inzake pluralisme dat de exploitant de gemeenschap geen waarden zal opleggen, en de gepubliceerde weigering om gemeenschapsgegevens te verkopen, modellen te trainen op gemeenschapsinhoud zonder toestemming, of gemeenschapsinformatie te gebruiken ten voordele van andere klanten. De kloof: gemeenschappen hebben nog geen formele stem in beslissingen op platformniveau. De stem van het gemeenschapsbestuur wordt gepubliceerd als een concept in ontwikkeling en is nog niet geïmplementeerd.

Leden. Individuele leden ontvangen geen extractie per persoon, volledig eigendom van gegevens inclusief export in open formaat, een verwijderingsgarantie die productie, back-ups en AI-systemen dekt, op toestemming gebaseerde AI-interactie met tijdgebonden geheugenbewaring, bescherming tegen gedragstracking en advertentiegedreven engagementoptimalisatie, en het recht om zonder boete te vertrekken. Structurele toezeggingen op ledenniveau zijn momenteel in ontwikkeling. De auteur constateert in dit stadium geen specifieke lacune op ledenniveau, hoewel verificatie van de verwijderingsgarantie een taak is voor een externe auditor in plaats van de exploitant.

Moderators en mentoren. Moderators die onder het tuakana-teina-raamwerk opereren, krijgen erkenning via whakapapa (afstamming van geholpen gemeenschappen), op koha gebaseerde wederkerigheid in de latere fasen van de roadmap, en een gepubliceerde toezegging voor een door de Māori geleid traject voor professionele dienstverlening in de laatste fase van de roadmap. Fase 1 is in productie; fasen 2 tot en met 5 zijn in de roadmap opgenomen, maar nog niet gebouwd. De kloof: de welvaartsverdeling op mentorniveau is momenteel afhankelijk van fase 1 en van de goede trouw van de exploitant om de latere fasen in de roadmap op te nemen.

Federatiepartners. De federatie is gestructureerd als een bilateraal contract met expliciete beëindigingsvoorwaarden, gelaagde toestemming en uittredingsrechten. Het maximum van 200 leden voorkomt structureel federatie-asymmetrieën die ontstaan doordat de ene gemeenschap vele malen groter is dan de andere. Formele clausules voor asymmetrische bescherming voor gevallen waarin een federatiepartner een aanzienlijk andere middelencapaciteit heeft, zijn nog niet aanwezig; het maximum doet het meeste werk, maar de kloof is benoemd.

6.3 Wanneer de verbintenis afhankelijk is van de goede trouw van de oprichter

Drie verbintenissen worden nog niet structureel afgedwongen en zijn afhankelijk van het huidige bestuur door één oprichter:

1. Welvaartsverdeling op exploitantniveau vóór de oprichting van de Trust.
2. Inbreng van de gemeenschap in beslissingen op platformniveau.
3. Overgang van beheer op lange termijn na de actieve periode van de enige oprichter. Delen — het materiaal kopiëren en herdistribueren in

De auteur noemt deze expliciet omdat een analyse van de afstemming van waarden die deze negeert, onvolledig zou zijn. De gepubliceerde roadmap behandelt alle drie — de oprichting van een Charitable Trust voor (1) en (3), mechanismen voor inspraak in het gemeenschapsbestuur en de Technische Adviesraad voor (2) — maar geen van deze is op het moment van schrijven voltooid. Het document beweert niet dat de hiaten zijn opgelost; het beweert dat ze zijn benoemd, gepubliceerd en dat er toezeggingen zijn gedaan om ze in de toekomst aan te pakken. De openbaarmaking maakt zelf deel uit van de houding van waardenvastheid: een platform met vaste waarden maakt zijn eigen onafgemaakte werk openbaar, zodat de afwijking van intentie naar realisatie publiekelijk kan worden gevolgd.

Sectie 8 — Structurele auditcriteria

De kernhypothese van het artikel is dat de toezeggingen van een 'values-sticky'-platform op sub-Big-Tech-schaal kunnen worden gecontroleerd aan de hand van openbare artefacten uit primaire bronnen, zonder dat het platform vertrouwelijke commerciële of financiële informatie openbaar maakt. Dit hoofdstuk formaliseert de auditmodaliteit als een tabel met controleerbare beweringen, elk met het openbare artefact dat dit aantoont en een falsificatiepad dat een lezer zou kunnen gebruiken om de bewering onafhankelijk te toetsen.

Bewering	Verificatie-artefact	Openbaar?	Falsifieerbaar hoe
Constitutionele zelfbinding met versiegeschiedenis	Grondwet V1.2.0, van kracht vanaf 20-11-2025, gepubliceerd in vijf talen op de grondwettelijke URL van de exploitant	Ja	Lees het document; vergelijk de taal in de verschillende vertalingen; controleer archiefdiensten voor de versiegeschiedenis
Constitutionele architectuur met drie lagen (Laag 1 onveranderlijk, Laag 2 huurder, Laag 3 lid)	Document met filosofische grondslagen; grondwet; tenant-instellingen; interface voor ledenvoorkeuren	Ja	Inspecteer de constitutionele tekst; probeer een laag 1-invariabele op laag 2 te overschrijven; observeer afwijzing

Bewering	Verificatie-artefact	Openbaar?	Falsifieerbaar hoe
Tractatus-framework (filosofische grondslagen)	Gepubliceerd document over filosofische grondslagen; artikel over de filosofie van Guardian Agents ; Tractatus-frameworkrepository	Ja	Lees de documenten; controleer of de aangehaalde theoretici terug te vinden zijn in de architecturale beslissingen
Vaste prijs per community, geen kosten per gebruiker, vast tarief bij oprichting	Prijspagina en configuratie van abonnementsproducten bij de betalingsprovider (Airwallex)	Ja	Probeer de abonnementsstroom; bekijk de factureringsstructuur; controleer of er geen schaalbaarheid per werkplek is
Soevereiniteit van de leverancier (geen runtime-services onder Amerikaanse jurisdictie)	Openbaar verklaard leveranciersbeleid van de operator, infrastructuur documentatie, waarneembaar uitgaand verkeer vanuit de productieomgeving	Gedeeltelijk (op het niveau van codereview en verkeersobservatie)	Controleer afhankelijkheden in openbare code; leg uitgaand verkeer vanuit de productie vast; controleer of er geen oproepen zijn naar diensten onder Amerikaanse jurisdictie
Architecturale isolatie van tenants (query's tussen tenants geweigerd)	Tenant-filter-plugin toegepast op de gegevens-toegangslaag, gedocumenteerd als een ontwerpvariantie in technische richtlijnen	Gedeeltelijk (op het niveau van codereview)	Codereview van de gegevens-toegangslaag; poging tot een contextquery van tenant-A voor gegevens van tenant-B; controleer of deze wordt geweigerd

Bewering	Verificatie-artefact	Openbaar?	Falsifieerbaar hoe
Rechten bij beëindiging en overdraagbaarheid van gegevens in open formaat	Eindpunten voor gegevensexport in de openbare API en constitutionele verbintenis in Principe 1	Ja	Probeer een export; controleer de uitvoer in open formaat; controleer de volledigheid
Verwijderingsgarantie (productie, back-ups, AI-systemen)	Constitutionele toezegging in <i>Sovereignty First</i> ; operationele procedures gedocumenteerd in technische richtlijnen	Gedeeltelijk (claim openbaar, handhaving vereist audit)	Verzoek om verwijdering als lid; verzoek om verificatie van verwijdering uit alle drie de klassen; beoordeel of de exploitant de volledigheid kan aantonen
Architectonisch plafond van 200 leden, federatie als uitbreidingspad	Taal van de prijspagina, sjabloon voor bilateraal contract op de federatiepagina	Ja	Probeer een 201e lid toe te voegen; controleer of de poging mislukt of federatie activeert
Twaalf producttypes bediend door één codebase	Openbaar vocabulaire-systeem beschreven op de planpagina; producttype-configuratie in code	Ja	Controleer de vocabulaireconfiguratie; meld je aan voor twee verschillende producttypes; controleer of de vocabulaireverschillen worden bediend door dezelfde codebase
Guardian Agents in productie (Layer 1-handhaving van de grens tussen wat wel en niet gezegd mag worden)	Gepubliceerde Guardian Agents-artikelen; productiemonitoring van de operator	Ja (artikelen) / Gedeeltelijk (productiebewijs)	Lees de gepubliceerde Guardian Agents-artikelen; inspecteer het productiegedrag op de dashboards van de operator

Bewering	Verificatie-artefact	Openbaar?	Falsifieerbaar hoe
Zes morele kaders en pluralistische deliberatie	Gepubliceerd document over filosofische grondslagen; PluralisticDeliberator-service in de Tractatus-repository	Ja	Lees het document; bekijk de servicecode in de repository
Tuakana-teina Fase 1 in productie (vier ondersteuningskanalen)	Gepubliceerd artikel over ondersteuningsdiensten; een widget in elk Village; briefingdocument; feedbackkanaal; introductievideo boekingsproces voor sessies	Ja	Bezoek een live Village; gebruik elk van de vier kanalen; observeer de werking
Liefdadigheidsstichting gepland, nog niet opgericht (<i>Te Puna Rangatiratanga</i>)	pagina met het plan van de exploitant; naam en mandaat van de stichting gepubliceerd; register van het New Zealand Companies Office	Ja	Controleer de planningspagina; controleer het register; bevestig dat de stichting nog in de intentiefase verkeert
Technische adviesraad in oprichting, leden nog niet benoemd	Verklaring van het mandaat op de planningspagina van de exploitant, toezegging van 50%+ zetels voor inheemse volkeren/het Zuiden, expliciete verklaring dat leden pas worden benoemd wanneer de raad voldoende diepgang heeft	Ja	Controleer de planningspagina; bevestig dat er geen ledenlijst is gepubliceerd

Bewering	Verificatie-artefact	Openbaar?	Falsifieerbaar hoe
Verwijzingen naar en citaten uit inheemse kaders voor gegevenssoevereiniteit (CARE, Te Mana Raraunga)	Constitutionele sectie; verwijzingen op de waardenpagina; citaten in het tuakana-teina-artikel; citaten in het artikel over de filosofie van de Guardian Agents	Ja	Controleer de citaten aan de hand van de primaire bronnen bij de Global Indigenous Data Alliance en Te Mana Raraunga

Elke rij kan worden gecontroleerd door een lezer met toegang tot het openbare internet. Rijen gemarkeerd *als 'Gedeeltelijk'* vereisen code-review of verkeersobservatie naast het lezen van gepubliceerde tekst; een lezer met die mogelijkheden kan de audit onafhankelijk voltooiën, en de exploitant verwelkomt verificatie door derden van elke rij.

De auteur beweert niet dat deze auditmethode alle andere methoden voor welzijnsbeoordeling op elke schaal vervangt, noch dat deze op zichzelf een volledige remedie voor de macht van het ecosysteem vormt. De bewering is beperkter: dat op sub-Big-Tech-gemeenschapsschaal de in sectie 2 beschreven waarden en stickiness controleerbaar zijn aan de hand van primaire bronnen alleen, en dat de controleerbaarheid op zichzelf een signaal is van distributieve rechtvaardigheid dat de aandacht van het onderzoeksprogramma waard is.

Paragraaf 9 — Hiaten

Een platform met waardevastheid moet de punten bekendmaken waarop de verklaarde waarden nog niet structureel worden gehandhaafd. In dit hoofdstuk worden vijf van dergelijke hiaten genoemd, die elk op een openbare operatorpagina voorkomen en waarvoor elk een gepubliceerde toezegging tot herstel is gedaan.

Lacune 1 — Charitatieve stichting nog niet opgericht. De *Te Puna Rangatiratanga* Trust, waaraan de exploitant zich heeft verbonden als langetermijnbeheerder van de grondwet en het Tractatus-bestuurskader, is nog niet opgericht. De exploitant heeft de naam gereserveerd en een constitutioneel kader opgesteld, maar de Trust heeft op het moment van schrijven geen akte, geen trustees en geen juridisch bestaan. Het gepubliceerde standpunt is dat de Trust zal worden opgericht wanneer de relaties die de Trust bestuurlijke

diepgang zouden geven, voldoende zijn gerijpt. De kloof is reëel; de mitigatie is dat het voornemen publiekelijk is benoemd en de criteria voor formele oprichting zijn gepubliceerd.

Kloof 2 — De stem van de gemeenschap in het bestuur is ambitieus. Er bestaat nog geen formele huurdersraad, ledenvergadering of gemeenschapsvertegenwoordigend orgaan. Het coöperatieve kader op de waardenpagina van de exploitant en het concept van de stem van de gemeenschap in het bestuur op de planningspagina worden gepubliceerd als concepten in ontwikkeling, niet als gerealiseerde functies. De kloof is reëel; de mitigatie is dat het concept met voldoende specificiteit is gepubliceerd zodat lezers de exploitant verantwoordelijk kunnen houden voor toekomstige implementatie, en dat de Technische Adviesraad wordt gepubliceerd als een afzonderlijk verantwoordingskanaal.

Kloof 3 — De verdeling op exploitantniveau wordt niet openbaar gecontroleerd. De vergoeding van de oprichter, de runway en eventuele subsidie-stromen tussen klanten worden momenteel niet openbaar gemaakt, gecontroleerd of beheerd door een andere instantie dan de enige oprichter. Het gepubliceerde standpunt van de exploitant is dat dit passend is voor deze fase: vertrouwelijkheid van bedrijven in een vroeg stadium is volgens het Nieuw-Zeelandse vennootschapsrecht de norm, en de auditmodaliteit van het bedrijf zal naar verwachting overgaan naar Trust-bestuur bij de oprichting van de Trust. De lacune is reëel; de mitigatie is vertrouwelijkheid die past bij de fase plus een gepubliceerde overgangsintentie.

Tekortkoming 4 — Risico van opvolging bij een enkele oprichter plus AI. De oprichter is 74 jaar. Het gepubliceerde standpunt van de exploitant is dat dit een structurele zwakte is; de oplossing is de oprichting van de Charitable Trust plus de Technische Adviesraad, die beide nog niet zijn ingesteld. De auteur van dit document is tevens de oprichter en is van mening dat het openbaar benoemen van deze kloof op de planningspagina en in dit document deel uitmaakt van de verantwoordingsplicht. Een lezer die de stand van zaken inzake de waarden- en loyaliteitsbinding van het platform beoordeelt, zou belang moeten hechten aan het feit dat de kloof wordt benoemd in plaats van verborgen.

Tekortkoming 5 — Tuakana-teina Fasen 2 tot en met 5 zijn nog niet gelanceerd. Fase 1 (vier ondersteuningskanalen: AI-helprawidjet, briefing voor eigenaren en moderators, feedbackkanaal, inleidende videosessie met de oprichter) is in productie. Fasen 2 tot en met 5 (mentoring van dorp tot dorp, mentornetwerk met geregistreerde expertise, uitbreiding naar inheemse gemeenschappen buiten Aotearoa, door Māori geleide professionele diensten) staan op de roadmap maar zijn nog niet gebouwd. De distributieve toezegging aan mentoren berust daarom momenteel op fase 1 en op het gepubliceerde voornemen om door te gaan met de latere fasen. De kloof is reëel; de verzachtende factor is dat fase 1 vandaag leverbaar is en kan worden geïnspecteerd, en dat de latere fasen voldoende specifiek zijn gedocumenteerd

om de exploitant verantwoordelijk te kunnen houden.

Geen van deze vijf hiaten wordt verborgen. Elk verschijnt op een openbare exploitantpagina. Het openbaar benoemen van onafgemaakte toezeggingen is op zichzelf al een signaal van waardeverval: een platform waarvan de architectuur afwijkingen zichtbaar maakt, maakt ook de kloof tussen de verklaarde intentie en de huidige uitvoering zichtbaar. De lezer wordt uitgenodigd om het platform te beoordelen op zowel de geïmplementeerde architectuur als de openhartigheid van de bekendmaking van de hiaten.

Sectie 10 — Open onderzoeksvragen

Het uitgewerkte voorbeeld in dit artikel wordt aan de juridisch-academische gemeenschap aangeboden als een documentair voorstel. De onderstaande vragen zijn de vragen waarvan de auteur meent dat de gemeenschap deze het best kan beoordelen, en ze zijn geschreven in een vorm die gericht is op concreetheid.

1. **Is 'waardenbestendigheid' het juiste concept?** Het artikel gebruikt *'waardenbestendigheid'* om de eigenschap te benoemen die een organisatie heeft wanneer haar verklaarde waarden structureel bestand zijn tegen afwijkingen. Is dit een bruikbaar concept, en heeft het onderzoeksprogramma hiervoor al een term die de auteur zou moeten overnemen? Als de term onjuist of misleidend is, wat is dan de betere formulering?
2. **Is de structurele auditmodaliteit toereikend op het niveau van de sub-Big-Tech-gemeenschap?** Is, op de schaal en in het stadium zoals beschreven in dit artikel, de reeks toezeggingen die in paragraaf 8 wordt opgesomd toereikend om een betekenisvol standpunt inzake distributieve rechtvaardigheid in te nemen, of is het een ontoereikende vervanging voor modaliteiten die op grotere schaal van toepassing worden?
3. **Welke aanvullende structurele criteria zouden de audit versterken?** Zijn er structurele toezeggingen die in de tabel van paragraaf 8 ontbreken en die een lezer met ervaring in de handhaving van het mededingingsrecht zou verwachten te zien?
4. **Waar schiet de modaliteit van 'waardenvastheid' tekort?** Welke faalmodi van ecosysteemkracht vangt deze op, en welke mist hij? Wat zijn de voorwaarden waaronder een platform een schaal- of bestuursdrempel overschrijdt die een overgang naar andere auditmodaliteiten afdwingt?
5. **Toepasbaarheid in verschillende rechtsgebieden.** Het uitgewerkte voorbeeld wordt uitgevoerd vanuit Aotearoa Nieuw-Zeeland, met een operationele aanwezigheid in de EU. Is de architectuur reproduceerbaar in andere rechtsgebieden? Welke juridische kenmerken (contractrechtelijk stelsel, beschikbaarheid van trustrecht, juridische infrastructuur voor

inheemse gegevenssoevereiniteit) zijn in het voorbeeld van cruciaal belang?

6. **Niet-westerse distributieve kaders en EU- juridisch-academische wetenschap.** Hoe moet het onderzoeksprogramma omgaan met niet-westerse distributieve kaders (Māori- gegevenssoevereiniteit, CARE-principes, de bredere inheemse literatuur over gegevensbeheer) die distributieve rechtvaardigheid operationaliseren via relationele verplichtingen in plaats van regelgevende handhaving?
7. **Praktijkvoorbeelden als wetenschappelijk materiaal.** Als documentaire bijdragen zoals die in dit artikel naast het primaire wetenschappelijke onderzoek zouden worden gepubliceerd, zou het onderzoeksprogramma deze dan nuttig vinden als empirisch materiaal, als kritische tegenhanger, of geen van beide?

Sectie 11 — Methodologie, reikwijdte en zelfrapportage

Praktijkvoorbeeld, geen generalisatie. Het artikel documenteert één platform dat opereert op een schaal kleiner dan die van Big Tech, in de vroege operationele fase, vanuit één rechtsgebied (Nieuw-Zeeland plus Europese operationele aanwezigheid), onder een bedrijfsstructuur met één oprichter en met een inheemse oriëntatie op gegevenssoevereiniteit . De bevindingen zijn specifiek voor die context. Generalisatie naar Big Tech wordt niet geïmpliceerd; uitbreiding naar andere platforms op gemeenschapsschaal is in principe mogelijk, maar zou een eigen praktijkvoorbeeld vereisen.

Zelfrapportage. Het artikel is geschreven door de exploitant van het platform. Elke feitelijke bewering over het platform is onderworpen aan verificatie via de openbare artefacten die in paragraaf 8 worden aangehaald. Het standpunt van de auteur is dat de op openbare artefacten gebaseerde auditmodaliteit het gepaste antwoord is op zelfrapportage: de lezer hoeft niet te vertrouwen op de bewering van de exploitant, omdat elke bewering kan worden gecontroleerd aan de hand van een artefact waarover de exploitant geen zeggenschap heeft.

AI-ondersteuning. De auteur is een bedrijfsdirecteur en geen rechtsgeleerde. Het artikel is opgesteld met behulp van AI (Claude, van Anthropic), voornamelijk voor de structurele opzet, de citatietechniek en de proza-redactie. De auteur neemt de volledige verantwoordelijkheid op zich voor de inhoud van het artikel en voor eventuele fouten daarin. Lezers die fouten ontdekken, worden verzocht de auteur hierop te wijzen, zodat de correctie in toekomstige versies kan worden verwerkt.

Repliceerbaarheid. Andere platforms op gemeenschapsniveau zouden in principe de structurele toezeggingen kunnen repliceren die worden beschreven in paragraaf 3 — vaste prijzen per gemeenschap, architecturale ledenlimieten, isolatie van tenants, keuze van leverancierssoevereiniteit, publieke

constitutionele zelfbinding, uittredingsrechten en gegevensoverdraagbaarheid — en zouden de drielaagse constitutionele architectuur kunnen repliceren zoals beschreven in paragraaf 2.4. Of ze dat moeten doen, is een vraag voor hen; dit artikel schrijft niet voor dat ze dat moeten doen.

Open source. Het extraheren en publiceren van de kernmodules van het Tractatus-framework als EUPL-1.2 open-sourcebibliotheken is afhankelijk van de uitkomst van de aanvraag bij het NGI Zero Commons Fund in april 2026. Het is de langetermijnintentie van de exploitant om de modules vrij te geven; deze intentie is afhankelijk gesteld van de uitkomst van de financiering omdat het extraheren en documenteren op releasekwaliteit op zich al een aanzienlijke technische taak is.

Wat het artikel niet meet. Het artikel probeert geen resultaten op het gebied van welvaartsverdeling te meten (tevredenheid van leden, behoud van mentoren, gezondheid van de federatie, participatie in het gemeenschapsbestuur), omdat betrouwbare uitkomstmeting longitudinale gegevens vereist die voor dit platform nog niet bestaan. De auteur is van plan om in toekomstig werk de uitkomstmeting in een volgend artikel aan de orde te stellen.

Beperkingen van de deskundigheid van de auteur. De auteur is geen rechtsgeleerde, heeft geen opleiding genoten in EU-mededingingsrecht of contractenrecht, en beschikt niet over de vakkennis om te beoordelen welke elementen van het uitgewerkte voorbeeld theoretisch interessant zijn en welke triviaal. Het artikel wordt daarom ingediend als een documentair hulpmiddel in plaats van als een wetenschappelijke bijdrage, en het nuttigste resultaat zou zijn dat een lezer met de relevante bevoegdheid het beoordeelt, uitbreidt of corrigeert.

Referenties

Primaire wetenschappelijke bronnen

Blockx, Jan. *De macht van platformecosystemen in toom houden via het contracten- en mededingingsrecht*. Onderzoeksproject, Universiteit van Antwerpen, Faculteit Rechtsgeleerdheid, gefinancierd door het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO), 2022–2025. Projectbeschrijving waarin het driefunctiemodel en het op ecosystemen gebaseerde juridische model worden toegelicht voor het aanpakken van buitensporige platformmacht door middel van oplossingen op het gebied van het contracten- en mededingingsrecht.⁵³

Li, Yibo. “Characterising Ecosystem Power: the Use of Pricing and Contractual Leverages.” *Utrecht Law Review*, Jaargang 21, Nummer 1 (september 2025), pp. 4–18. DOI: 10.36633/ulr.1097. Stelt *distributieve rechtvaardigheid* voor als een aanvullende overweging in het mededingingsrecht.⁵⁴

Filosofische bronnen aangehaald in het Tractatus-kader

Wittgenstein, Ludwig. *Tractatus Logico-Philosophicus*, 1921. Stelling 7 en het onderscheid tussen het zegbare en het onzegbare. Vertaald door C. K. Ogden (1922), Routledge & Kegan Paul.

Berlin, Isaiah. “Two Concepts of Liberty”, 1958. Herdrukt in *Four Essays on Liberty* (1969), Oxford University Press. Waardenpluralisme en onvergelijkbaarheid.⁵⁵

Ostrom, Elinor. *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*, 1990. Cambridge University Press. Polycentrisch bestuur en geneste ondernemingen.⁵⁶

Alexander, Christopher. *A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction*, 1977. Oxford University Press. Pattern-language methodologie. *The Nature of Order* (delen 1–4, 2002–2004), Center for Environmental Structure. Architecturale theorie van levende systemen. 57⁵⁷

Weber, Max. *Wirtschaft und Gesellschaft*, 1922 (postuum). Rationeel-juridische bureaucratie en de theorie van organisatorische legitimatie. Aangehaald als het theoretische standpunt waarop het *post-Weberiaanse* argument in paragraaf 2 reageert.

Wetenschappelijke bronnen aangehaald in het argument over de verschuiving van monolithisme naar pluralisme (paragraaf 2.2)

Berlin, Isaiah. *The Pursuit of the Ideal*. 1988 Agnelli Prize-lezing. Herdrukt in *The Crooked Timber of Humanity: Chapters in the History of Ideas*, onder redactie van Henry Hardy, Princeton University Press, 1990. Berlins volwassen verklaring van waardenpluralisme als voorwaarde voor het menselijk leven in plaats van een betreuenswaardig kenmerk van het morele landschap.⁵⁸

Berlin, Isaiah. *Four Essays on Liberty*. Oxford University Press, 1969. Met inbegrip van “Two Concepts of Liberty” (1958) en aanverwante essays over waardepluralisme en onvergelijkbaarheid.⁵⁹

Gray, John. *Isaiah Berlin*. HarperCollins, 1995; Princeton University Press, 1996. Interpretatieve studie waarin wordt betoogd dat pluralisme de centrale bijdrage van Berlin is en dat pluralisme geen relativisme is, maar de voorwaarde voor herkenbaar menselijke keuze.⁶⁰

MacIntyre, Alasdair. *After Virtue: A Study in Moral Theory*. University of Notre Dame Press, 1981. Diagnose van de fragmentatie van het morele discours onder de omstandigheden van de late moderniteit en het verlies van een gedeeld teleologisch kader.⁶¹

Taylor, Charles. *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*. Harvard University Press, 1989. Identificeert atomistisch individualisme als een culturele

toestand in plaats van een natuurlijke; ontwikkelt het argument dat de morele bronnen van de moderniteit divers en omstreden zijn.⁶²

Bellah, Robert, Richard Madsen, William M. Sullivan, Ann Swidler, en Steven M. Tipton. *Habits of the Heart: Individualism and Commitment in American Life*. University of California Press, 1985. Empirisch en interpretatief onderzoek naar de spanning tussen individualisme en gemeenschap in de laatmoderne Amerikaanse samenleving.⁶³

Putnam, Robert D. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster, 2000. Empirische documentatie van afnemend sociaal kapitaal en de uitholling van gemeenschapsinstellingen.⁶⁴

Sandel, Michael J. *Democracy's Discontent: America in Search of a Public Philosophy*. Harvard University Press, 1996. Stelling dat procedureel liberalisme inhoudelijke gemeenschapsgoederen heeft verdrongen en dat de republikeinse traditie een andere visie op zelfbestuur biedt.⁶⁵

Piketty, Thomas. *Capital in the Twenty-First Century*. Vertaald door Arthur Goldhammer, Harvard University Press, 2014. Langetermijn empirische analyse van de dynamiek van kapitaalconcentratie onder het moderne kapitalisme.⁶⁶

Pre-Village artefacten van auteurs (intern, gedateerd)

Sy.Digital. *Kernwaarden en principes*, documentcode STR-VAL-0001, versie 1.0, 29 maart 2025. Pre-Village bestuursdocument van de auteur waarin een unitair set van organisatorische waarden wordt verwoord. Intern werkdokument, aangehaald als een gedateerd artefact van de eigen intellectuele ontwikkeling van de auteur.

Sy.Digital. *Waardenafstemmingskader*, documentcode STR-GOV-0002, versie 1.0, 31 maart 2025. Pre-Village-kader van de auteur waarin wordt getracht alle organisatorische activiteiten af te stemmen op de STR-VAL-0001-waardenset via een afstemmingsmatrix. Intern werkdokument, aangehaald als een gedateerd artefact.

Sy.Digital. *Agentic Organizational Structure: A New Paradigm for Digital Sovereignty*, documentcode STO-INN-0002, iteratie 2, 22 april 2025. Whitepaper van de auteur van vóór Village waarin een vierkwadrantenreorganisatie van de organisatiestructuur wordt voorgesteld rond tijdshorizonten en informatiepersistentie in plaats van kennisbeheersing. Intern werkdokument, aangehaald als een verouderd document.⁶⁷

Bronnen over inheemse gegevenssoevereiniteit

Te Mana Raraunga — Māori Data Sovereignty Network. *Principes van Māori-gegevenssoevereiniteit*. <https://www.temanararaunga.maori.nz/>.⁶⁸

Carroll, S. R., Garba, I., Figueroa-Rodríguez, O. L., Holbrook, J., Lovett, R., Materechera, S., Parsons, M., Raseroka, K., Rodriguez-Lonebear, D., Rowe, R.,

Sara, R., Walker, J. D., Anderson, J., & Hudson, M. (2020). De CARE-principes voor inheems gegevensbeheer. *Data Science Journal*, 19(1), 43. <https://www.gida-global.org/care>.⁶⁹

Te Tiriti o Waitangi (1840). Fundamenteel document erkend in de grondwet van de exploitant en in paragraaf 5.

Primaire bronnen van het beschreven platform

Statuten van My Digital Sovereignty Ltd, versie 1.2.0, van kracht vanaf 20-11-2025. Gepubliceerd in vijf talen op de constitutionele URL van de exploitant.

Philosophical Foundations of the Village Project (Stroh, februari 2026). Documentaire presentatie van het Tractatus-raamwerk en de filosofische basis van vijf tradities.⁷⁰

Guardian Agents en de filosofie van AI-verantwoordelijkheid (Stroh, maart 2026). Gepubliceerd artikel waarin Wittgenstein, Berlin, Ostrom, Alexander en Te Ao Māori in kaart worden gebracht in de architectuur van de productie van Guardian Agents. CC BY 4.0.⁷¹

AI-governance voor gemeenschappen, artikelenreeks (My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026), artikelen 01–05. Met name verwijzing naar artikel 02 (*Missieverschuiving door technologie-toepassing*) en artikel 05 (*Weerstand bieden tegen verschuiving naar wereldwijde internetnormen*).⁷²⁷³

Ons plan (mysovereignty.digital/our-plan.html) — langetermijnroadmap, planning van de liefdadigheidsstichting, verklaring over de vorming van de technische adviesraad, concept voor inspraak in het gemeenschapsbestuur.

Waarden (mysovereignty.digital/values.html) — zes principes van de statuten van de exploitant.

Federatie (mysovereignty.digital/federation.html) — sjabloon voor bilateraal federatiecontract en gelaagd toestemmingsmodel. model.

Prijzen (mysovereignty.digital/pricing.html) — vaste prijzen per gemeenschap, vastgelegde oprichtingsprijs, maximum van 200 leden met federatie als uitbreidingsmogelijkheid.

Van Help-widget tot wereldwijde diensten: hoe dorpsgemeenschappen elkaar ondersteunen (april 2026) — tuakana-teina vijf-fasen routekaart, whakapapa-not-badges-toezegging, koha-gebaseerde toegang voor inheemse gemeenschappen.⁷⁴

Tractatus Framework Repository. <https://codeberg.org/mysovereignty/tractatus-framework>. EUPL-1.2 voorgesteld; huidige releasecadans afhankelijk van de aanvraag voor het NGI Zero Commons Fund in april 2026.

Auteursrecht en licentie

© 2026 **My Digital Sovereignty Limited**, Aotearoa Nieuw-Zeeland. Alle rechten voorbehouden, onder voorbehoud van de onderstaande licentie.

Dit werk wordt beschikbaar gesteld onder een **Creative Commons Attribution 4.0 International Licence** (CC BY 4.0). Om een kopie van deze licentie te bekijken, ga naar <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, of stuur een brief naar Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, VS.

U bent vrij om:

- **Delen** — het materiaal kopiëren en herdistribueren in elk medium of formaat.
- **Aanpassen** — het materiaal remixen, transformeren en erop voortbouwen voor elk doel, inclusief commercieel gebruik.

De licentiegever kan deze vrijheden niet intrekken zolang u zich houdt aan de licentievoorwaarden.

Onder de volgende voorwaarden:

- **Naamsvermelding** — Hergebruikers zijn verplicht om My Digital Sovereignty Limited en John Stroh als auteur van dit werk op passende wijze te vermelden, een link naar de licentie te verstrekken, en aan te geven of er wijzigingen zijn aangebracht. Naamsvermelding mag op elke redelijke manier plaatsvinden, maar niet op een manier die suggereert dat My Digital Sovereignty Limited of de auteur de hergebruiker of het hergebruik onderschrijft.
- **Geen aanvullende beperkingen** — U mag geen juridische voorwaarden of technische maatregelen toepassen die anderen wettelijk beperken in het doen van iets wat de licentie toestaat.

Kennisgevingen:

- U hoeft zich niet aan de licentie te houden voor elementen van het materiaal die tot het publieke domein behoren of wanneer uw gebruik is toegestaan op grond van een toepasselijke uitzondering of beperking.
- Er worden geen garanties gegeven. De licentie geeft u mogelijk niet alle toestemmingen die nodig zijn voor uw beoogde gebruik. Andere rechten, zoals publiciteits-, privacy- of morele rechten, kunnen bijvoorbeeld beperkingen opleggen aan de manier waarop u het materiaal gebruikt.

Aanbevolen citatieformaten

Volledige bronvermelding (Chicago-stijl, auteur-datum).

Stroh, John [ORCID 0009-0005-2933-7170]. 2026. *Distributieve rechtvaardigheid door structuur: een praktijkvoorbeeld op gemeenschapsniveau van waardenbestendigheid*. Versie 1.0. My Digital Sovereignty

Limited, Aotearoa Nieuw-Zeeland. Gepubliceerd op 16 april 2026. DOI: 10.5281/zenodo.19600614. HTML-editie op <https://agenticgovernance.digital/whitepapers/distributive-equity.html>. Gelicentieerd onder Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Korte bronvermelding (in de tekst).

Stroh (2026)

BibTeX.

```
@misc{stroh2026distributive,  
  auteur      = {Stroh, John},  
  titel       = {Distributieve rechtvaardigheid door structuur:  
                Een praktijkvoorbeeld op gemeenschapsniveau van de hardnekkigheid van waar  
  howpublished = {My Digital Sovereignty Limited, Aotearoa Nieuw-Zeeland},  
  versie      = {1.0},  
  jaar        = {2026},  
  maand       = apr,  
  doi         = {10.5281/zenodo.19600614},  
  url         = {https://doi.org/10.5281/zenodo.19600614},  
  orcid       = {0009-0005-2933-7170},  
  opmerking   = {HTML-editie op https://agenticgovernance.digital/whitepapers/distributive-equity.html},  
}
```

Contact

Voor vragen over citaten, licenties, inhoudelijke discussie over het betoog of correctie van fouten:

John Stroh, directeur, My Digital Sovereignty Limited ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2933-7170> DOI (dit artikel): <https://doi.org/10.5281/zenodo.19600614> E-mail: john.stroh@mysovereignty.digital Website van de uitgever : <https://mysovereignty.digital> Onderzoekswebsite: <https://agenticgovernance.digital>

Machinaal leesbare licentie- metadata

De gepubliceerde HTML-editie van dit artikel bevat de volgende metadata in de documentkop voor geautomatiseerde citatie en licentie- detectie:

```
<link rel="license" href="https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/">  
<meta naam="dcterms.rights" inhoud="© 2026 My Digital Sovereignty Limited. Gelicentieerd onder Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)">  
<meta naam="dcterms.license" inhoud="https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/">  
<meta naam="dcterms.creator" inhoud="John Stroh">  
<meta naam="dcterms.publisher" inhoud="My Digital Sovereignty Limited">  
<meta naam="dcterms.dateSubmitted" inhoud="2026-04-16">
```

Versie 1.0 — eerste herziene editie. V1.0 bevat een inhoudelijke herziening van Sectie 5 (op de Maori gebaseerde principes) door Dr. Karaitiana Taiuru, die om één specifieke correctie verzocht — het verwijderen van een zin die Te Mana Raraunga en de CARE-principes verkeerd omschreef als “formele academische formulering” terwijl het op zichzelf staande gezaghebbende kaders zijn en waarvan de oorspronkelijke karakterisering de fundamentele rol van Te Tiriti o Waitangi over het hoofd zag. De correctie is doorgevoerd in alle vijf taalversies. Verdere kritiek en aanvullingen zijn welkom op het bovenstaande adres en zullen worden verwerkt in volgende versies. De auteur heeft het boek van het genoemde Blockx-project nog niet gelezen; verwijzingen naar het project zijn ontleend aan openbare projectsamenvattingen, en elke toekomstige editie met directe citaten uit het boek zal worden uitgegeven als V1.1 of hoger.

My Digital Sovereignty Limited — Aotearoa Nieuw-Zeeland, 16 april 2026.

1. Het project „De macht van platformen in ecosystemen aan banden leggen via contract- en mededingingsrecht” is een door het FWO gefinancierd onderzoeksproject aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Antwerpen, met Jan Blockx (tenure-track-universitair docent, Europees economisch recht) als hoofdonderzoeker, dat loopt van 2022 tot 2025. Het project ontwikkelt een op ecosystemen gebaseerd juridisch model waarin drie aspecten van de macht van platformen macht integreert: het platform als poortwachter van het platform, als wetgever van de relaties binnen het ecosysteem, en als contractuele actor met rechten en verantwoordelijkheden binnen het ecosysteem. Het driefunctiemodel zoals dat in dit artikel wordt gebruikt, is ontleend aan openbare projectsamenvattingen; de auteur van dit artikel heeft de volledige publicatie van het project niet gelezen en citeert deze niet rechtstreeks.
2. Li, Yibo. “Characterising Ecosystem Power: the Use of Pricing and Contractual Leverages.” *Utrecht Law Review*, Volume 21, Issue 1 (september 2025), pp. 4–18. DOI: 10.36633/ulr.1097. Introduceert ecosysteemkracht als iets anders dan traditionele marktmacht en onderhandelingsmacht; identificeert prijsstelling en contractuele hefboomen als sleutelmechanismen waarmee platforms de welvaartsverdeling onder deelnemers beïnvloeden; stelt distributieve rechtvaardigheid voor als een aanvullende overweging in het mededingingsrecht.
3. Het project “Taming Ecosystem Power of Platforms through Contract and Competition Law” is een door het FWO gefinancierd onderzoeksproject aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Antwerpen, met Jan Blockx (tenure-track assistent-professor, Europees economisch recht) als hoofdonderzoeker, dat loopt van 2022 tot 2025. Het project ontwikkelt een op het ecosysteem gebaseerd juridisch model dat drie aspecten van platformmacht macht — het platform als poortwachter van het platform, als wetgever van de relaties binnen het ecosysteem, en

als contractuele actor met rechten en verantwoordelijkheden binnen het ecosysteem. Het driefunctiemodel zoals gebruikt in dit artikel is ontleend aan openbare projectsamenvattingen; de auteur van dit artikel heeft de volledige publicatie van het project niet gelezen en citeert deze niet rechtstreeks.

4. Li, Yibo. “Characterising Ecosystem Power: the Use of Pricing and Contractual Leverages.” *Utrecht Law Review*, Volume 21, Issue 1 (september 2025), pp. 4–18. DOI: 10.36633/ulr.1097. Introduceert ecosysteemkracht als iets dat zich onderscheidt van traditionele marktmacht en onderhandelingsmacht; identificeert prijsstelling en contractuele hefboomen als sleutelmechanismen waarmee platforms de welvaartsverdeling onder deelnemers beïnvloeden; stelt distributieve rechtvaardigheid voor als een aanvullende overweging bij antitrustzaken.
5. Stroh, John. *Guardian Agents and the Philosophy of AI Accountability: How Wittgenstein, Berlin, Ostrom, and Te Ao Maori Converge in a Production Governance Architecture*. My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/guardian-agents-philosophy.html>. Licentie: CC BY 4.0 International.
6. Stroh, John. *The Philosophical Foundations of the Village Project: A Framework for Digital Sovereignty and Pluralist AI Governance*. My Digital Sovereignty Ltd, februari 2026. Documenteert de drielaagse constitutionele architectuur, de zes onherleidbaar verschillende morele kaders (deontologisch, consequentialistisch, deugd, zorg, communitaristisch, inheems relationeel), de vijf Alexander-principes gecodificeerd als Tractatus-regels (Deep Interlock, Structure-Preserving Transformation, Gradients, Living Process, Not-Separateness), en de dertien wijsheidstradities op Laag 3. Beschikbaar als brondocument voor het gepubliceerde materiaal dat elders in deze referenties wordt geciteerd.
7. *AI-beheer in gemeenschaps- en non-profitcontexten: AI ten dienste van de missie*. Artikel 2 in de reeks AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-02.html>. Met name de paragraaf *Mission Drift Through Technology Adoption*.
8. *Village AI: een soevereine benadering met kleine taalmodellen*. Artikel 5 in de reeks AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-05.html>. Met name de paragraaf *Resisting Drift Toward Global-Internet Norms*, waarin de waardeverschuiving wordt beschreven in AI-modellen die zijn getraind op gegevens op internet-schaal en de architecturale reacties daarop.
9. Sy.Digital. *Agentic Organizational Structure: A New Paradigm for Digital Sovereignty*. Intern whitepaper, documentcode STO-INN-0002, versie 2, gedateerd 22 april 2025. Auteur John Stroh (met

AI-ondersteuning). De samenvatting van het document beschrijft een verschuiving van hiërarchieën voor kennisbeheer naar een op kwadranten gebaseerde organisatie rond tijdshorizonten en informatiepersistentie; in paragraaf 1.1 wordt betoogd dat traditionele organisatiehiërarchieën zijn ontworpen rond kennisbeheer als primair organisatieprincipe en dat het fundamentele uitgangspunt van hiërarchische organisatie wegvalt wanneer kennis universeel toegankelijk is via AI; paragraaf 10 is getiteld *Beyond Bureaucracy*. Het document wordt hier aangehaald als een intern, gedateerd artefact van de eigen intellectuele ontwikkeling van de auteur en wordt waar relevant letterlijk geciteerd. Volledige tekst beschikbaar op verzoek aan de auteur; niet openbaar gepubliceerd.

10. De zin is ontleend aan een niet-verzonden concept van de subsidieaanvraag van de exploitant voor NGI Fediversity, gearchiveerd in `docs/strategy/DRAFT Fediversity Application paragraphs 290326.md` in de privé-repository van de exploitant, paragraaf geschreven door John Stroh, maart 2026. Letterlijk geciteerd met toestemming van de auteur.
11. *Governing AI in Community and Not-for-Profit Contexts: AI in the Service of Mission*. Artikel 2 in de reeks AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-02.html>. Met name verwijzing naar het hoofdstuk *Mission Drift Through Technology Adoption*.
12. *Village AI: een soevereine benadering met kleine taalmodellen*. Artikel 5 in de reeks AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-05.html>. Met name de paragraaf *Resisting Drift Toward Global-Internet Norms*, waarin de waardeverschuiving wordt beschreven in AI-modellen die zijn getraind op gegevens op internet-schaal en de architecturale reacties daarop.
13. MacIntyre, Alasdair. *After Virtue: A Study in Moral Theory*. University of Notre Dame Press, 1981 (eerste editie); tweede editie 1984; derde editie 2007. MacIntyre stelt dat het moderne morele discours een fragmentarisch overblijfsel is van oudere gedeelde tradities en dat het hedendaagse ethische debat plaatsvindt zonder het teleologische kader dat het mogelijk zou maken om tot overeenstemming te komen. Geciteerd in paragraaf 2.2 als een van de pijlers van de wetenschappelijke literatuur over de verschuiving van gemeenschapsgericht naar individualistisch, die ten grondslag ligt aan de diagnose van de auteur inzake de hardnekkigheid van waarden.
14. Taylor, Charles. *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*. Harvard University Press, 1989. Taylors historische en analytische betoog dat de moderne identiteit put uit diverse en soms onverenigbare morele bronnen, en dat atomisme — de opvatting dat het individu de enige

legitieme bron van waarde is — een culturele toestand is in plaats van een natuurlijke. Zie ook Taylor, *The Ethics of Authenticity* (Harvard University Press, 1991) voor een beknoptere uiteenzetting van de stelling over de malaise van de moderniteit .

15. Bellah, Robert N., Richard Madsen, William M. Sullivan, Ann Swidler en Steven M. Tipton. *Habits of the Heart: Individualism and Commitment in American Life*. University of California Press, 1985. Empirisch-interpretatieve studie van de spanning tussen individualisme en gemeenschap in de laatmoderne Amerikaanse samenleving; de terminologie die het probleem benoemt voor veel van het latere communitaristisch-liberale debat.
16. Putnam, Robert D. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster, 2000. Empirische documentatie van afnemend sociaal kapitaal — deelname aan maatschappelijke verenigingen, informele sociale netwerken en op vertrouwen gebaseerde collectieve actie — in de Verenigde Staten in de tweede helft van de twintigste eeuw. Geciteerd in paragraaf 2.2 als empirische bevestiging van de verschuiving waarop het werk van de auteur vóór The Village reageerde.
17. Sandel, Michael J. *Democracy's Discontent: America in Search of a Public Philosophy*. Harvard University Press, 1996. Stelt dat procedureel liberalisme — de opvatting dat politieke filosofie neutraal moet zijn ten aanzien van inhoudelijke opvattingen over het goede — de republikeinse traditie heeft verdrongen waarin burgers gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het cultiveren van de karaktereigenschappen die nodig zijn voor zelfbestuur. Sandels latere werk, met name *What Money Can't Buy: The Moral Limits of Markets* (Farrar, Straus and Giroux, 2012), breidt het betoog uit naar de vermarkting van goederen die niet te koop zouden mogen zijn.
18. Piketty, Thomas. *Capital in the Twenty-First Century*. Vertaald uit het Frans door Arthur Goldhammer, Harvard University Press, 2014 (oorspronkelijk gepubliceerd in het Frans als *Le capital au XXIe siècle*, Éditions du Seuil, 2013). Langetermijn empirische analyse van de dynamiek van kapitaalconcentratie onder het moderne kapitalisme; Piketty's centrale stelling — dat wanneer het rendement op kapitaal hoger is dan de economische groei, ongelijkheid op de lange termijn de neiging heeft om toe te nemen — wordt hier alleen aangehaald als onderdeel van de achtergrondliteratuur over concentratiedynamiek, niet als een stelling waarover het artikel een standpunt inneemt.
19. Berlin, Isaiah. "The Pursuit of the Ideal." 1988 Agnelli Prize-lezing. Herdrukt in *The Crooked Timber of Humanity: Chapters in the History of Ideas*, onder redactie van Henry Hardy, Princeton University Press, 1990. Het essay is Berlins meest expliciete, volwassen uiteenzetting

van de opvatting dat de pluraliteit van authentieke menselijke waarden een voorwaarde is voor het menselijk leven, in plaats van een betreurenswaardig obstakel voor de opbouw van een uniform moreel kader. De titel van het boek verwijst naar Kants uitspraak “*Aus so krummem Holze, als woraus der Mensch gemacht ist, kann nichts ganz Gerades gezimmert werden*” — “Uit het kromme hout van de mensheid is nog nooit iets rechts gemaakt” — die Berlin beschouwt als een samenvatting van zijn standpunt.

20. Berlin, Isaiah. *Four Essays on Liberty*. Oxford University Press, 1969. Bevat “Two Concepts of Liberty” (1958) — het onderscheid tussen negatieve en positieve vrijheid — en gerelateerde essays waarin Berlin betoogt dat echte menselijke waarden meervoudig zijn, soms onvergelijkbaar, en vaak met elkaar in conflict staan.
21. Gray, John. *Isaiah Berlin*. HarperCollins, 1995; heruitgegeven door Princeton University Press, 1996, onder de titel *Isaiah Berlin: An Interpretation of His Thought*. Gray’s interpretatieve studie stelt dat waardepluralisme Berlins centrale en meest blijvende bijdrage is, en dat Berlins pluralisme categorisch verschilt van zowel relativisme als subjectivisme: pluralisme benoemt de objectieve toestand dat er een pluraliteit van echte goederen bestaat en dat de menselijke keuze daartussen niet kan worden geëlimineerd zonder datgene te elimineren wat het menselijk leven onderscheidt.
22. Stroh, John. *The Philosophical Foundations of the Village Project: A Framework for Digital Sovereignty and Pluralist AI Governance*. My Digital Sovereignty Ltd, februari 2026. Documenteert de drielagige constitutionele architectuur, de zes onherleidbaar verschillende morele kaders (deontologisch, consequentialistisch, deugd, zorg, communitaristisch, inheems relationeel), de vijf Alexander-principes gecodificeerd als Tractatus-regels (Deep Interlock, Structure-Preserving Transformation, Gradients, Living Process, Not-Separateness), en de dertien wijsheidstradities op Laag 3. Beschikbaar als brondocument voor het gepubliceerde materiaal dat elders in deze referenties wordt aangehaald.
23. Stroh, John. *Guardian Agents en de filosofie van AI-verantwoordingsplicht: hoe Wittgenstein, Berlin, Ostrom en Te Ao Maori samenkomen in een architectuur voor productiebeheer*. My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/guardian-agents-philosophy.html>. Licentie: CC BY 4.0 International.
24. Stroh, John. *Guardian Agents and the Philosophy of AI Accountability: How Wittgenstein, Berlin, Ostrom, and Te Ao Maori Converge in a Production Governance Architecture*. My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/guardian-agents-philosophy.html>. Licentie: CC BY 4.0 International.

25. Berlin, Isaiah. “The Pursuit of the Ideal.” Lezing ter gelegenheid van de Agnelli Prize-lezing. Herdrukt in *The Crooked Timber of Humanity: Chapters in the History of Ideas*, onder redactie van Henry Hardy, Princeton University Press, 1990. Het essay is Berlins meest expliciete, volwassen uiteenzetting van de opvatting dat de pluraliteit van authentieke menselijke waarden een voorwaarde is voor het menselijk leven, in plaats van een betreuenswaardig obstakel voor de opbouw van een uniform moreel kader. De titel van het boek verwijst naar Kants uitspraak “*Aus so krummem Holze, als woraus der Mensch gemacht ist, kann nichts ganz Gerades gezimmert werden*” — “Uit het kromme hout van de mensheid is nog nooit iets rechts gemaakt” — die Berlin beschouwt als een samenvatting van zijn standpunt.
26. Berlin, Isaiah. *Four Essays on Liberty*. Oxford University Press, 1969. Bevat “Two Concepts of Liberty” (1958) — het onderscheid tussen negatieve en positieve vrijheid — en gerelateerde essays waarin Berlin betoogt dat echte menselijke waarden meervoudig zijn, soms onvergelykbaar, en vaak met elkaar in conflict staan.
27. Gray, John. *Isaiah Berlin*. HarperCollins, 1995; heruitgegeven door Princeton University Press, 1996, onder de titel *Isaiah Berlin: An Interpretation of His Thought*. Gray’s interpretatieve studie stelt dat waardepluralisme Berlins centrale en meest blijvende bijdrage is, en dat Berlins pluralisme categorisch verschilt van zowel relativisme als subjectivisme: pluralisme benoemt de objectieve toestand dat er een pluraliteit van echte goederen bestaat en dat de menselijke keuze daartussen niet kan worden geëlimineerd zonder datgene te elimineren wat het menselijk leven onderscheidt.
28. Stroh, John. *The Philosophical Foundations of the Village Project: A Framework for Digital Sovereignty and Pluralist AI Governance*. My Digital Sovereignty Ltd, februari 2026. Documenteert de drielagige constitutionele architectuur, de zes onherleidbaar verschillende morele kaders (deontologisch, consequentialistisch, deugd, zorg, communitaristisch, inheems relationeel), de vijf Alexander-principes gecodificeerd als Tractatus-regels (Deep Interlock, Structure-Preserving Transformation, Gradients, Living Process, Not-Separateness), en de dertien wijsheidstradities op Laag 3. Beschikbaar als brondocument voor het gepubliceerde materiaal dat elders in deze referenties wordt aangehaald.
29. Stroh, John. *Guardian Agents and the Philosophy of AI Accountability: How Wittgenstein, Berlin, Ostrom, and Te Ao Maori Converge in a Production Governance Architecture*. My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/guardian-agents-philosophy.html>. Licentie: CC BY 4.0 International.
30. Ostrom, Elinor. *Governing the Commons: The Evolution of Institutions*

- for Collective Action*. Cambridge University Press, 1990. De auteur noemt het boek uit 1990 als de primaire bron voor polycentrisch bestuur en geneste ondernemingen; Ostroms latere werk over sociaal-ecologische systemen breidt deze basis uit en is opgenomen in de behandeling van interdorpsfederaties binnen het Tractatus-raamwerk.
31. Alexander, Christopher, Sara Ishikawa en Murray Silverstein. *A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction*. Oxford University Press, 1977. De 253 patronen in het boek vormen de methodologische basis voor de vijf regels van het Tractatus-raamwerk, gecodificeerd in `inst_090` tot en met `inst_094` — Deep Interlock, Structure-Preserving Transformation, Gradients Rather Than Boundaries, Living Process, en Not-Separateness. Alexanders latere werk *The Nature of Order* (delen 1–4, 2002–2004) ontwikkelt de theorie van levende systemen waaruit het principe van het “Living Process” put.
 32. Stroh, John. *The Philosophical Foundations of the Village Project: A Framework for Digital Sovereignty and Pluralist AI Governance*. My Digital Sovereignty Ltd, februari 2026. Documenteert de drielaagse constitutionele architectuur, de zes onherleidbaar verschillende morele kaders (deontologisch, consequentialistisch, deugd, zorg, communitaristisch, inheems relationeel), de vijf Alexander-principes gecodificeerd als Tractatus-regels (Deep Interlock, Structure-Preserving Transformation, Gradients, Living Process, Not-Separateness), en de dertien wijsheidstradities op Laag 3. Beschikbaar als brondocument voor het gepubliceerde materiaal dat elders in deze referenties wordt aangehaald.
 33. De CARE-principes voor inheems gegevensbeheer (Collectief voordeel, Beheersingsbevoegdheid, Verantwoordelijkheid, Ethiek) zijn ontwikkeld door de Global Indigenous Data Alliance. Gepubliceerd op <https://www.gida-global.org/care>. Verwezen naar in de pagina over de grondwet en waarden van de exploitant.
 34. Te Mana Raraunga — Māori Data Sovereignty Network, opgericht in 2015, publiceert de principes van Māori-gegevenssoevereiniteit op <https://www.temanararaunga.maori.nz/>. De zes principes — rangatiratanga, whakapapa, whanaungatanga, kotahitanga, manaakitanga, kaitiakitanga — worden in dit document herhaaldelijk aangehaald en worden vermeld in de statuten van de exploitant en in het artikel over de filosofie van Guardian Agents .
 35. Stroh, John. *Guardian Agents en de filosofie van AI-verantwoordelijkheid: hoe Wittgenstein, Berlin, Ostrom en Te Ao Maori samenkomen in een architectuur voor productiebeheer*. My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/guardian-agents-philosophy.html>. Licentie: CC BY 4.0 International.
 36. Stroh, John. *The Philosophical Foundations of the Village Project: A*

- Framework for Digital Sovereignty and Pluralist AI Governance*. My Digital Sovereignty Ltd, februari 2026. Documenteert de drielaagse constitutionele architectuur, de zes onherleidbaar verschillende morele kaders (deontologisch, consequentialistisch, deugd, zorg, communitaristisch, inheems relationeel), de vijf Alexander-principes gecodificeerd als Tractatus- regels (Deep Interlock, Structure-Preserving Transformation, Gradients, Living Process, Not-Separateness), en de dertien wijsheidstradities op Laag 3. Beschikbaar als brondocument voor het gepubliceerde materiaal dat elders in deze referenties wordt geciteerd.
37. Stroh, John. *The Philosophical Foundations of the Village Project: A Framework for Digital Sovereignty and Pluralist AI Governance*. My Digital Sovereignty Ltd, februari 2026. Documenteert de drielaagse constitutionele architectuur, de zes onherleidbaar verschillende morele kaders (deontologisch, consequentialistisch, deugd, zorg, communitaristisch, inheems relationeel), de vijf Alexander-principes gecodificeerd als Tractatus- regels (Deep Interlock, Structure-Preserving Transformation, Gradients, Living Process, Not-Separateness), en de dertien wijsheidstradities op Laag 3. Beschikbaar als brondocument voor het gepubliceerde materiaal dat elders in deze referenties wordt aangehaald.
38. *Village Federation*. My Digital Sovereignty Ltd, gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/federation.html>. Sjabloon voor bilateraal federatiecontract met gelaagd toestemmingsmodel. Geciteerd als de openbare beschrijving van de federatiearchitectuur waarnaar wordt verwezen in paragraaf 3.1 en paragraaf 6.3 van dit document.
39. *Grondwet van My Digital Sovereignty Ltd*, versie 1.2.0, van kracht vanaf 20-11-2025, laatst bijgewerkt op 27-03-2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/constitutions/my-digital-sovereignty-ltd.md> in het Engels, Duits, Frans, Nederlands en Te Reo Māori.
40. *Onze waarden*. My Digital Sovereignty Ltd, gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/values.html>. Zes kernprincipes: Soevereiniteit voorop, privacy als standaard, pluralisme boven homogeniteit, transparantie en verantwoordingsplicht, veiligheid zonder surveillance, duurzaam bedrijfsmodel. Hier aangehaald als de gepubliceerde samenvatting van de waardeverbintenissen van de exploitant.
41. *Onze filosofie*. My Digital Sovereignty Ltd, gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/philosophy.html>. Vier kernprincipes waaronder de toezeggingen van het Tractatus-raamwerk zijn samengevat: menselijke keuzevrijheid, gegevenssoevereiniteit, gemeenschap voorop, radicale transparantie. De pagina vermeldt ook de filosofische invloeden waarop het raamwerk is gebaseerd, waaronder Ostrom, Te Mana Raraunga, de CARE-principes en de coöperatieve-ondernemingsleer.
42. *Village AI: A Sovereign Small Language Model Approach*. Artikel 5 in

- de reeks AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-05.html>. Met name de paragraaf *Resisting Drift Toward Global-Internet Norms*, waarin de waardeverschuiving wordt beschreven in AI-modellen die zijn getraind op gegevens op internet-schaal en de architecturale reacties daarop .
43. *Village AI: A Sovereign Small Language Model Approach*. Artikel 5 in de reeks AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-05.html>. Met name de paragraaf '*Resisting Drift Toward Global-Internet Norms*', waarin de waardeverschuiving in AI-modellen die zijn getraind op gegevens op internet-schaal en de architecturale reacties daarop worden beschreven.
 44. Stroh, John. *Guardian Agents and the Philosophy of AI Accountability: How Wittgenstein, Berlin, Ostrom, and Te Ao Maori Converge in a Production Governance Architecture*. My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/guardian-agents-philosophy.html>. Licentie: CC BY 4.0 International.
 45. *Village AI: A Sovereign Small Language Model Approach*. Artikel 5 in de serie AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-05.html>. Met name de paragraaf *Resisting Drift Toward Global-Internet Norms*, waarin de waardeverschuiving wordt beschreven in AI-modellen die zijn getraind op gegevens op internet-schaal en de architecturale reacties daarop .
 46. *Village AI: A Sovereign Small Language Model Approach*. Artikel 5 in de reeks AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-05.html>. Met name de paragraaf '*Weerstand bieden tegen de verschuiving naar Global-Internet Norms*', waarin de waardeverschuiving in AI-modellen die zijn getraind op gegevens op internet-schaal en de architecturale reacties daarop worden beschreven.
 47. *Village AI: Een soeverein klein taalmodel Benadering*. Artikel 5 in de reeks „AI Governance for Communities“, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-05.html>. Met name de paragraaf *Resisting Drift Toward Global-Internet Norms*, waarin de waardeverschuiving wordt beschreven in AI-modellen die zijn getraind op gegevens op internet-schaal en de architecturale reacties daarop .
 48. Stroh, John. *Guardian Agents and the Philosophy of AI Accountability: How Wittgenstein, Berlin, Ostrom, and Te Ao Maori Converge in a Production Governance Architecture*. My Digital Sovereignty Ltd, maart

2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/guardian-agents-philosophy.html>. Licentie: CC BY 4.0 International.
49. *Van Help Widget tot Global Services: Hoe dorpsgemeenschappen elkaar ondersteunen*. My Digital Sovereignty Ltd, april 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/support-services-tuakana-teina.html>. Vijf-fasen tuakana-teina mentoringsroutekaart; whakapapa-notbadges erkenningverbintenis; koha-basis toegang in Fase 4.
 50. *Van Help Widget tot wereldwijde diensten: hoe dorpsgemeenschappen elkaar ondersteunen*. My Digital Sovereignty Ltd, april 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/support-services-tuakana-teina.html>. Vijf-fasen tuakana-teina mentoringsroutekaart; whakapapanietbadges erkenning van toewijding; toegang op basis van koha in fase 4.
 51. Het project “Taming Ecosystem Power of Platforms through Contract and Competition Law” is een door de FWO gefinancierd onderzoeksproject aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Antwerpen, met Jan Blockx (tenure-track assistent-professor, Europees economisch recht) als hoofdonderzoeker, voor de periode 2022–2025. Het project ontwikkelt een op het ecosysteem gebaseerd juridisch model dat drie aspecten van de macht van platforms macht — het platform als poortwachter van het platform, als wetgever van de relaties binnen het ecosysteem, en als contractuele actor met rechten en verantwoordelijkheden binnen het ecosysteem. Het driefunctiemodel zoals gebruikt in dit artikel is ontleend aan openbare projectsummaries; de auteur van dit artikel heeft de volledige publicatie van het project niet gelezen en citeert deze niet rechtstreeks.
 52. Li, Yibo. “Characterising Ecosystem Power: the Use of Pricing and Contractual Leverages.” *Utrecht Law Review*, Volume 21, Issue 1 (september 2025), pp. 4–18. DOI: 10.36633/ulr.1097. Introduceert ecosysteemkracht als iets dat verschilt van traditionele marktmacht en onderhandelingsmacht; identificeert prijsstelling en contractuele hefboomen als sleutelmechanismen waarmee platforms de welvaartsverdeling onder deelnemers beïnvloeden; stelt distributieve rechtvaardigheid voor als een aanvullende overweging in het mededingingsrecht.
 53. Het project “Taming Ecosystem Power of Platforms through Contract and Competition Law” is een door het FWO gefinancierd onderzoeksproject aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Antwerpen, met Jan Blockx (tenure-track assistent-professor, Europees economisch recht) als hoofdonderzoeker, dat loopt van 2022 tot 2025. Het project ontwikkelt een op het ecosysteem gebaseerd juridisch model waarin drie aspecten van macht — het platform als poortwachter van het platform, als wetgever van de relaties binnen het ecosysteem, en als contractuele actor met rechten en verantwoordelijkheden binnen het ecosysteem. Het

driefunctiemodel zoals gebruikt in dit artikel is ontleend aan openbare projectsamenvattingen; de auteur van dit artikel heeft de volledige publicatie van het project niet gelezen en citeert deze niet rechtstreeks.

54. Li, Yibo. “Characterising Ecosystem Power: the Use of Pricing and Contractual Leverages.” *Utrecht Law Review*, Volume 21, Issue 1 (september 2025), pp. 4–18. DOI: 10.36633/ulr.1097. Introduceert ecosysteemkracht als iets dat verschilt van traditionele marktmacht en onderhandelingsmacht; identificeert prijsstelling en contractuele hefboomen als sleutelmechanismen waarmee platforms de welvaartsverdeling onder deelnemers beïnvloeden; stelt distributieve rechtvaardigheid voor als een aanvullende overweging bij antitrustzaken.
55. Berlins waardepluralisme wordt verder besproken in het lemma over waardepluralisme in de Stanford Encyclopedia of Philosophy (<https://plato.stanford.edu/entries/value-pluralism/>). Hier wordt het SEP-lemma geciteerd in plaats van de primaire teksten, omdat SEP een gezaghebbende synthese biedt van Berlins standpunt in *Four Essays on Liberty* en de daaropvolgende literatuur.
56. Ostrom, Elinor. *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge University Press, 1990. De auteur citeert het boek uit 1990 als de primaire bron voor polycentrisch bestuur en geneste ondernemingen; Ostroms latere werk over sociaal-ecologische systemen breidt deze basis uit en is opgenomen in de behandeling van interdorpsfederaties binnen het Tractatus-raamwerk.
57. Alexander, Christopher, Sara Ishikawa en Murray Silverstein. *A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction*. Oxford University Press, 1977. De 253 patronen in het boek vormen de methodologische basis voor de vijf regels van het Tractatus-raamwerk, gecodificeerd in `inst_090` tot en met `inst_094` — Deep Interlock, Structure-Preserving Transformation, Gradients Rather Than Boundaries, Living Process, en Not-Separateness. Alexanders latere werk *The Nature of Order* (delen 1–4, 2002–2004) ontwikkelt de theorie van levende systemen waaruit het principe van het “Living Process” put.
58. Berlin, Isaiah. “The Pursuit of the Ideal.” 1988 Agnelli Prize-lezing. Herdrukt in *The Crooked Timber of Humanity: Chapters in the History of Ideas*, onder redactie van Henry Hardy, Princeton University Press, 1990. Het essay is Berlins meest expliciete, volwassen uiteenzetting van de opvatting dat de pluraliteit van authentieke menselijke waarden een voorwaarde is voor het menselijk leven in plaats van een betreuenswaardig obstakel voor de opbouw van een uniform moreel kader. De titel van het boek verwijst naar Kants uitspraak “*Aus so krummem Holze, als woraus der Mensch gemacht ist, kann nichts ganz Gerades gezimmert werden*” — “Uit het kromme hout van de mensheid is nog nooit iets rechts gemaakt” — die Berlin beschouwt als een samenvatting van zijn standpunt.

59. Berlin, Isaiah. *Four Essays on Liberty*. Oxford University Press, 1969. Bevat “Two Concepts of Liberty” (1958) — het onderscheid tussen negatieve en positieve vrijheid — en gerelateerde essays waarin Berlin betoogt dat echte menselijke waarden meervoudig zijn, soms onvergelijkbaar, en vaak met elkaar in conflict staan.
60. Gray, John. *Isaiah Berlin*. HarperCollins, 1995; heruitgegeven door Princeton University Press, 1996, onder de titel *Isaiah Berlin: An Interpretation of His Thought*. Gray’s interpretatieve studie stelt dat waardepluralisme Berlins centrale en meest blijvende bijdrage is, en dat Berlins pluralisme categorisch verschilt van zowel relativisme als subjectivisme: pluralisme benoemt de objectieve toestand dat er een veelheid aan echte goederen bestaat en dat de menselijke keuze daartussen niet kan worden geëlimineerd zonder datgene te elimineren wat het menselijk leven onderscheidt.
61. MacIntyre, Alasdair. *After Virtue: A Study in Moral Theory*. University of Notre Dame Press, 1981 (eerste editie); tweede editie 1984; derde editie 2007. MacIntyre stelt dat het moderne morele discours een fragmentarisch overblijfsel is van oudere gedeelde tradities en dat het hedendaagse ethische debat plaatsvindt zonder het teleologische kader dat het mogelijk zou maken om tot overeenstemming te komen. Geciteerd in paragraaf 2.2 als een van de pijlers van de wetenschappelijke literatuur over de verschuiving van het gemeenschappelijke naar het individualistische, die ten grondslag ligt aan de diagnose van de auteur inzake de hardnekkigheid van waarden.
62. Taylor, Charles. *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*. Harvard University Press, 1989. Taylors historische en analytische betoog dat de moderne identiteit put uit diverse en soms onverenigbare morele bronnen, en dat atomisme — de opvatting dat het individu de enige legitieme bron van waarde is — een culturele toestand is in plaats van een natuurlijke. Zie ook Taylor, *The Ethics of Authenticity* (Harvard University Press, 1991) voor een beknoptere uiteenzetting van de stelling over de malaise van de moderniteit .
63. Bellah, Robert N., Richard Madsen, William M. Sullivan, Ann Swidler en Steven M. Tipton. *Habits of the Heart: Individualism and Commitment in American Life*. University of California Press, 1985. Empirisch-interpretatieve studie van de spanning tussen individualisme en gemeenschap in de laatmoderne Amerikaanse samenleving; de terminologie die het probleem benoemt voor veel van het latere communitaristisch-liberale debat.
64. Putnam, Robert D. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster, 2000. Empirische documentatie van afnemend sociaal kapitaal — deelname aan maatschappelijke verenigingen, informele sociale netwerken en op vertrouwen gebaseerde

collectieve actie — in de Verenigde Staten in de tweede helft van de twintigste eeuw. Geciteerd in paragraaf 2.2 als empirische bevestiging van de verschuiving waarop het werk van de auteur vóór The Village reageerde.

65. Sandel, Michael J. *Democracy's Discontent: America in Search of a Public Philosophy*. Harvard University Press, 1996. Stelt dat procedureel liberalisme — de opvatting dat politieke filosofie neutraal moet zijn ten aanzien van inhoudelijke opvattingen over het goede — de republikeinse traditie heeft verdrongen waarin burgers gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het cultiveren van de karaktereigenschappen die nodig zijn voor zelfbestuur. Sandels latere werk, met name *What Money Can't Buy: The Moral Limits of Markets* (Farrar, Straus and Giroux, 2012), breidt het betoog uit naar de vermarkting van goederen die niet te koop zouden mogen zijn.
66. Piketty, Thomas. *Capital in the Twenty-First Century*. Vertaald uit het Frans door Arthur Goldhammer, Harvard University Press, 2014 (oorspronkelijk gepubliceerd in het Frans als *Le capital au XXIe siècle*, Éditions du Seuil, 2013). Langetermijn empirische analyse van de dynamiek van kapitaalconcentratie onder het moderne kapitalisme; Piketty's centrale stelling — dat wanneer het rendement op kapitaal hoger is dan de economische groei, ongelijkheid op de lange termijn de neiging heeft om toe te nemen — wordt hier alleen aangehaald als onderdeel van de achtergrondliteratuur over concentratiedynamiek, niet als een stelling waarover het artikel een standpunt inneemt.
67. Sy.Digital. *Agentic Organizational Structure: A New Paradigm for Digital Sovereignty*. Intern whitepaper, documentcode STO-INN-0002, versie 2, gedateerd 22 april 2025. Auteur John Stroh (met AI-ondersteuning). De samenvatting van het document beschrijft een verschuiving van hiërarchieën voor kennisbeheer naar een op kwadranten gebaseerde organisatie rond tijdshorizonten en informatiepersistentie; in paragraaf 1.1 wordt betoogd dat traditionele organisatiehiërarchieën zijn ontworpen rond kennisbeheer als primair organisatieprincipe en dat het fundamentele uitgangspunt van hiërarchische organisatie wegvalt wanneer kennis universeel toegankelijk is via AI; paragraaf 10 is getiteld *Beyond Bureaucracy*. Het document wordt hier aangehaald als een intern, gedateerd artefact van de eigen intellectuele ontwikkeling van de auteur en wordt waar relevant letterlijk geciteerd. De volledige tekst is op verzoek verkrijgbaar bij de auteur; niet openbaar gepubliceerd.
68. Te Mana Raraunga — Māori Data Sovereignty Network, opgericht in 2015, publiceert de principes van Māori-gegevenssoevereiniteit op <https://www.temanararaunga.maori.nz/>. De zes principes — rangatiratanga, whakapapa, whanaungatanga, kotahitanga, manaakitanga, kaitiakitanga — worden in dit document herhaaldelijk aangehaald en worden vermeld in de statuten van de exploitant en in het filosofische artikel van Guardian

Agents .

69. De CARE-principes voor inheems gegevensbeheer (Collectief voordeel, Beheersingsbevoegdheid, Verantwoordelijkheid, Ethiek) zijn ontwikkeld door de Global Indigenous Data Alliance. Gepubliceerd op <https://www.gida-global.org/care>. Verwezen naar in de statuten en op de waardenpagina van de exploitant.
70. Stroh, John. *De filosofische grondslagen van het Village Project: een kader voor digitale soevereiniteit en pluralistisch AI-bestuur*. My Digital Sovereignty Ltd, februari 2026. Beschrijft de driedelige constitutionele architectuur, de zes onherleidbaar verschillende morele kaders (deontologisch, consequentialistisch, deugdethisch, zorgethisch, communitaristisch, inheems relationeel), de vijf Alexander-principes gecodificeerd als Tractatus- regels (Deep Interlock, Structure-Preserving Transformation, Gradients, Living Process, Not-Separateness), en de dertien wijsheidstradities op Laag 3. Beschikbaar als brondocument voor het gepubliceerde materiaal dat elders in deze referenties wordt aangehaald.
71. Stroh, John. *Guardian Agents and the Philosophy of AI Accountability: How Wittgenstein, Berlin, Ostrom, and Te Ao Maori Converge in a Production Governance Architecture*. My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/guardian-agents-philosophy.html>. Licentie: CC BY 4.0 International.
72. *AI-beheer in gemeenschaps- en non-profitcontexten: AI ten dienste van de missie*. Artikel 2 in de reeks AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-02.html>. Met name de paragraaf *Mission Drift Through Technology Adoption*.
73. *Village AI: A Sovereign Small Language Model Approach*. Artikel 5 in de reeks AI Governance for Communities, My Digital Sovereignty Ltd, maart 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/ai-governance-series-05.html>. Met name de paragraaf *'Resisting Drift Toward Global-Internet Norms'*, waarin de waardeverschuiving wordt beschreven in AI-modellen die zijn getraind op gegevens op internet-schaal en de architecturale reacties daarop .
74. *Van Help Widget tot Global Services: How Village Communities Support Each Other*. My Digital Sovereignty Ltd, april 2026. Gepubliceerd op <https://mysovereignty.digital/articles/support-services-tuakana-teina.html>. Vijf-fasen tuakana-teina mentoringsroutekaart; whakapapa-niet-badges erkenningverbintenis; koha-gebaseerde toegang in fase 4.